

Norges teknisk-
naturvitenskapelige universitet
Vitenskapsmuseet

Rapport botanisk serie 2000-5

Botaniske undersøkelser og forslag til skjøtsel av kulturmark på Nærøya

Eli Fremstad og Liv S. Nilsen

"Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Vitenskapsmuseet, Rapport, botanisk serie" inneholder stoff fra det fagområdet og det geografiske ansvarsområdet som Vitenskapsmuseet representerer. Serien bringer stoff som av ulike grunner bør gjøres kjent så fort som mulig. I en del tilfeller kan det være foreløpige rapporter, og materialet kan senere bli bearbeidet for videre publisering. Det tas også inn foredrag, utredninger o.l. som angår museets arbeidsfelt. Serien er ikke periodisk, og antall nummer pr. år varierer. Serien startet i 1974, og det finnes parallelle arkeologiske og zoologiske serier fra Vitenskapsmuseet. Serien har flere ganger skiftet navn: "K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser. (1974-86, 89 nr.), "Univ. Trondheim Vidensk.mus. Rapp. bot. Ser." (1987-95, 21 nr.), og fra 1996 "NTNU Vitensk.mus. Rapp. bot. Ser."

Til forfatterne

Manuskripter

Manuskripter bør leveres som papirutskrift og som tekstfil på IBM-kompatibelt format, skrevet i Word Perfect (versjon 5.1 eller senere) eller Word (versjon 2.0 eller senere). Vitenskapelige slekts- og artsnavn kursiveres (eller understrekes). Manuskripter til rapportserien skal skrives på norsk, unntatt abstract (se nedenfor). Unntaksvis, og etter avtale med redaktøren, kan manuskripter på engelsk bli tatt inn i serien. Tekstfilen(e) skal inneholde en ren "brødtekst", dvs. med færrest mulig formateringskoder. Overskrifter skal ikke skrives med store bokstaver. Manuskriptet skal omfatte:

- 1 Eget ark med manuskriptets tittel og forfatterens/forfatternes navn. Tittelen bør være kort og inneholde viktige henvisningsord.
- 2 Et referat på norsk på maksimum 200 ord. Referatet innledes med bibliografisk referanse og avsluttes med forfatterens/forfatternes navn og adresse(r). Dersom et hefte inneholder flere selvstendige bidrag/artikler, skal hvert av disse ha referat og abstract.
- 3 Et abstract på engelsk som er en oversettelse av det norske referatet.

Manuskriptet bør forøvrig inneholde:

- 4 Et forord som ikke overstiger to trykksider. Forordet kan gi bakgrunnen for arbeidet det rapporteres fra, opplysninger om eventuell oppdragsgiver og prosjekt- og programtilknytning, økonomisk og annen støtte, institusjoner og enkeltpersoner som bør takkes osv.
- 5 En innledning som gjør rede for den faglige problemstillingen og arbeidsgangen i undersøkelsen.
- 6 En innholdsfortegnelse som viser stoffets inndeling i kapitler og underkapitler.
- 7 Et sammendrag av innholdet. Sammendraget bør ikke overstige 3 % av det øvrige manuskriptet. I spesielle tilfeller kan det i tillegg også tas med et "summary" på engelsk.
- 8 Tabeller leveres på separate ark og skrives i egen fil. I teksten henvises de til som "tab. 1" osv.

Litteraturhenvisninger

En oversikt over litteratur som det er henvist til i manuskriptet samles bakerst i manuskriptet under overskriften "Litteratur". Henvisninger i teksten gis som Rønning (1972), Moen & Selnes (1979) eller, dersom det er flere enn to forfattere, som Sæther et al. (1981). Om det blir vist til flere arbeidere, angis det som "som flere forfattere rapporterer (Rønning 1972, Moen & Selnes 1979, Sæther et al. 1980)", dvs. forfatterne nevnes i kronologisk orden, uten komma mellom navn og årstall. Litteraturlisten ordnes i alfabetisk rekkefølge; det norske alfabetet følges: aa = å (utenom for nederlandske, finske og estniske navn), ö = ø osv. Flere arbeid av samme forfatter i samme år angis ved a, b, osv. (Elven 1978a, b). Tidsskriftnavn forkortes i samsvar med siste utgave av World List of Scientific Periodicals eller andre internasjonalt brukte forkortelser for tidsskriftnavn, eller navnene skrives fullt ut i tvilstilfeller.

Eksempler:

Tidsskrift/serie

Flatberg, K.I. 1993. *Sphagnum rubiginosum* (Sect. *Acutifolia*), sp. nov. - *Lindbergia* 18: 59-70.

Moen, A. & Selnes, M. 1979. Botaniske undersøkelser på Nord-Fosen, med vegetasjonskart. - *K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. bot. Ser.* 1979-4: 1-96.

Kapittel

Gjærevoll, O. 1980. Fjellplantene. - s. 316-347 i Voksø, P. (red.) Norges fjellverden. Forlaget Det Beste, Oslo.

Høeg, H.I. 1994. En pollenanalytisk undersøkelse av Tverrlisætri i Grimsdalen, Dovre kommune, Oppdal. - s. 193-200 i Mikkelsen, E. (red.) Fangstprodukter i vikingtidens og middelalderens økonomi. Universitetets Oldsaksamling Skr. Ny Rekke 18.

Monografi/bok

Bretten, S. 1973. Slekta *Draba* i Knutshø-Finshøområdet på Dovre. Sider ved dens systematikk og autøkologi. - Hovedfagsoppg. Univ. Trondheim. 113 s. Upubl.

Rønning, O.I. 1972. Vegetasjonslære. - Universitetsforlaget, Oslo. 101 s.

Illustrasjoner

Figurer (i form av fotografier, tegninger osv.) leveres separat, på egne ark, dvs. de skal ikke inkluderes eller monteres i brødteksten. Det skal henvises til dem i teksten som "fig. 1" osv., og på papirutskriften av manuskriptet skal det i venstre marg angis hvor i teksten figurene ønskes plassert. Strekkfigurer, kartutsnitt o.l. figurer skal være trykkeferdige fra forfatterens hånd. Skal rapporten inneholde fargebilder, bør originale lysbilder (dias) leveres med manuskriptet.

Særtrykk

Hver forfatter får inntil 50 eksemplarer gratis. Flere eksemplarer kan bestilles til kostpris. Dersom en rapport er skrevet av flere enn to forfattere, blir antall gratis-eksemplarer redusert.

Utgever

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)
Vitenskapsmuseet
7034 Trondheim
Telefon 73 59 22 60
Telefax 73 59 22 49

Redaktør: Eli Fremstad

Forsidebilder

Heitorvmose og stivtorvmose *Sphagnum strictum* og *S. compactum*
(foto: Kjell Ivar Flatberg)

Ballblomeng og bjørkeskog i Sølendet naturreservat, Brekken i Røros, Sør-Trøndelag
(foto: Dag-Inge Øien)

Gulaks *Anthoxanthum odoratum*
(foto: Eli Fremstad)

Kulturlandskap ved Trondheimsfjorden, Skatval i Stjørdal, Nord-Trøndelag
(foto: Eli Fremstad)

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Vitenskapsmuseet
Rapport botanisk serie 2000-5

Botaniske undersøkelser og forslag til
skjøtsel av kulturmark på Nærøya

Eli Fremstad og Liv S. Nilsen

Rapporten er trykt i 250 eksemplarer
Trondheim

ISBN 82-7126-600-4
ISSN 0802-2992

Referat

Fremstad, E. & Nilsen, L.S. 2000. Botaniske undersøkelser og forslag til skjøtsel av kulturmark på Nærøya. - NTNU Vitensk.mus. Rapp. bot. Ser. 2000-5: 1-34.

I århundrer var Nærøya et kulturelt sentrum i Ytre Namdal, noe kirkeruinen ved Nærøya gård er et vitnesbyrd om. I dag er kultrulandskapet på øya i stor grad ødelagt gjennom omfattende bartreplantninger og ved at tradisjonell bruk av kulturlandskapet i stor grad er opphørt. Imidlertid har øya fremdeles store verdier knyttet til kulturlandskapet, ikke rundt kirka og gården, men i øyas sørlige/sørøstlig del. Her finnes kystlynghei, myr, strender, baserike, kulturbetingete enger på skjellsand, rike kantkratt med einer og flere skogtyper, bl.a skoger som bærer preg av lang tids beite.

Kulturlandskapet rundt gården og kirka bør restaureres for å skape en bedre ramme rundt et viktig kulturminne. For å oppnå det, må bl.a. bartreplantninger fjernes. Nærøyas sørlige/sørøstlige del bør derimot skjøttes for å bevare et område med stort mangfold i flora og natur/vegetasjonstyper. Det gis anbefalinger om skjøtsel av baserik eng, rike kantkratt, beiteskog og deler av kystlyngheiene. Skjøtelsesmetodene er rydding, brenning, beiting og slått. For kantkrattene anbefales det at forsøk gjennomføres over en femårsperiode slik at en kan komme frem til skjøtselmetoder som på best mulig måte ivaretar det botaniske mangfoldet som krattene representerer.

Eli Fremstad og Liv S. Nilsen, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Vitenskapsmuseet, Institutt for naturhistorie, 7491 Trondheim.

e-post: eli.fremstad@vm.ntnu.no og liv.nilsen@vm.ntnu.no

Summary

Fremstad, E. & Nilsen, L.S. 2000. Botanical investigations and proposal to a management plan of the cultural landscape at Nærøya, Central Norway. - NTNU Vitensk.mus. Rapp. bot. Ser. 2000-5: 1-34.

For centuries the island Nærøya was a cultural centre in the coastal districts of Namdalen, northern Central Norway, indicated by the church ruins at Nærøya farm. Today, the cultural landscape of the island is largely destroyed, due to extensive plantings of alien conifers and cessation of traditional land use. Still, the island has a variety of nature types: coastal heathland, mires, seashores, baserich meadows on shellsand, rich juniper thickets, and a variety of woodland types, some of which have been heavily grazed for a long time. The cultural landscape around the church and the farm are of little botanical interest, but should be managed in order to create an appropriate frame around an important cultural monument. To attain this, several plantings should be removed.

In contrast, the southern and southeastern part of the island represent a botanically varied and rich cultural landscape. Recommendations are given for management of baserich meadows, juniper thickets, grazed woodland and selected parts of the heathland. Management methods are cutting of trees and shrubs (some plantings included), burning of heathland, grazing, and haycutting in the largest meadows. In the juniper thickets experiments over at least a five-year period is necessary to ensure that appropriate management is attained.

Eli Fremstad and Liv S. Nilsen, Norwegian University of Science and Technology, Museum of Natural History and Archaeology, Department of Natural History, N-7491 Trondheim, Norway.

e-mail: eli.fremstad@vm.ntnu.no, liv.nilsen@vm.ntnu.no

Innhold

Referat.....	1
Summary.....	1
Forord.....	3
1 Innledning.....	4
2 Områdebeskrivelse.....	5
2.1 Naturgrunnlaget.....	5
2.2 Bruken av Nærøya.....	6
2.3 Vegetasjonsendringer.....	7
3 Arbeidsmetoder og materiale.....	8
4 Flora og vegetasjon.....	9
4.1 Flora og plantegeografi.....	9
4.2 Vegetasjonstyper.....	13
5 Skjøtsel av Nærøya.....	24
5.1 Rydding og tynning av skog og kratt.....	25
5.2 Brenning.....	25
5.3 Beiting av husdyr.....	26
5.4 Slått.....	26
6 Tilrådninger og prioriteringer.....	27
6.1 Baserike enger.....	28
6.2 Rike kantkratt.....	30
6.3 Beiteskog.....	30
6.4 Lynghei.....	31
6.5 Områdene ved kirka og gården.....	31
6.6 Husmannsplassene i Finnvika.....	32
7 Sammendrag.....	32
5 Litteratur.....	33

Forord

De botaniske undersøkelser og utarbeidelse av forslag for skjøtsel av kulturmark på Nærøya er gjort på oppdrag fra Nærøy kommune.

Førsteamanuensis Eli Fremstad har vært prosjektleder, mens Liv S. Nilsen har hatt det daglige ansvaret for prosjektet. Feltarbeid og rapportskrivning er utført i fellesskap.

Vi takker Nærøy kommune for at vi fikk oppdraget. Takk også til konservator Sigmund Alsaker, Rørvik og arkeologstudentene Eskild Følstad og Hans Marius Johansen for trivelige dager ute i felt og for båtskyss over til Nærøya. Videre vil vi få takke Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ved Steinar Sørli og Asbjørn Tingstad som formidlet kontakt om oppdraget til oss, og Håkon Holien for bestemmelse av lav.

Eli Fremstad og Liv S. Nilsen
Trondheim, juni 2000

1 Innledning

Nærøya fikk i førkristen tid navn etter sjøguden Njord og var lenge et økonomisk, religiøst, kulturelt og politisk maktsentrum i Ytre Namdal (Leirvik 1989). Ruinene etter den gamle steinkirka, flere arkeologiske funn både i sjøen og på land samt den store driftsbygningen minner oss om en svunnen storhetstid. Men også landskapet på Nærøya forteller sin historie. Folk har bodd her og påvirket landskapet ved å bruke av det som naturen har å gi. En gang var kysten skogkledd, men rydding av skog, brenning, beite og fôr-sanking fortrenget skogen, og åpne kystlyngheier ble dominerende. Slik lynghei med røsslyng (*Calluna vulgaris*) som en viktig art er vanlig på Nærøya og har fram til vår tid vært et kjennetegn for Atlanterhavskysten i Europa, fra nordvest i Spania til Norge (Skogen 1974). Også andre naturtyper i utmarka ble utnyttet i det tradisjonelle jordbruket. Åpne, produktive områder med eng og myrvegetasjon ble brukt som slåtte- og beiteland, og torv ble tatt fra myrene og brukt som brensel.

Jordbruket har endret seg, og behovet for å utnytte ressursene i utmarka er i dag liten. Dette resulterer i store endringer for de kulturbetingete naturtypene. Biomasse fjernes ikke lenger, og næringen i plantene går tilbake til jorda. Dette gjør det mulig for mer næringskrevende arter og arter som ikke tolererer beite og slått å etablere seg. Arter som er avhengige av bruk overskygges og utkonkurreres. Området forandrer karakter, og med tiden etablerer busker og trær seg og fører til gjengroing. På Nærøya har også skogplantinga som skjedde tidlig på 1900-tallet vært med på å endre landskapsbildet. Tidligere åpne områder er nå helt gjengrodd, og lite hogst har skjedd i plantefeltene. Nærøya har mistet sitt tradisjonelle landskap og deler av det biologiske mangfoldet står i fare for å forsvinne.

Mange har interessert seg for Nærøyas historie. Statlig og kommunal forvaltning samt Nærøykirkas Venner og Nord-Trøndelag fortidsminneforening har arbeidet for å ta vare på kirkeruinen og for å formidle historien om øya. Nærøya er også Nærøy kommune sitt bidrag til Fotefar mot nord-prosjektet (Alsaker 1997). I tillegg til de kulturhistoriske kvalitetene som finnes på Nærøya har øya også store naturhistoriske kvaliteter. Nærøya er et av de mest verdifulle kulturmiljøene i Nord-Trøndelag (Dahle & Tingstad 1995), og ble også registrert under registreringen av verdifulle kulturlandskapsområder i fylket (Nilsen 1996).

Det er av stor betydning at man tenker helhet ved forvaltning av slike områder som Nærøya der jordbruksdrift, natur- og kulturhistorie og landskap er viktige elementer. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har satt i gang en prosess i å utarbeide skjøtelsesplaner/forvaltningsplaner for de mest verdifulle kystområdene i Nord-Trøndelag (Sørli & Tingstad 1998). Kjeksvika-området ved Abelvær i Nærøy ble registrert i 1998 (Nilsen 1998a), Skeisnesset (Nilsen & Fremstad 2000) og Nærøya i 1999, og i år 2000 vil verdifulle områder i Flatanger, Fosnes og Vikna registreres.

Målsetting

Hovedmålet for prosjektet er å registrere og kartlegge kulturmarksområder på Nærøya og vurdere hvordan disse bør skjøttes.

Det legges størst vekt på botanisk verdifulle områder; derfor blir innmarksområder og skogplantninger sekundære i denne sammenhengen.

2 Områdebeskrivelse

Nærøya ligger i Nærøy kommune, Nord-Trøndelag like sørvest for Rørvik i Vikna (figur 1). Arealet er ca. 4,6 km². Største høyde er 149 moh.

Berg, kystlynghei, myr, løvkratt og plantefelt er de viktigste naturtypene på Nærøya. I nord, ved gården, er det store områder med innmark, og sørover på øya finnes store beiteskoger, mens det helt i sør er flere engparti i strandnære områder.

2.1 Naturgrunnet

Geologi og landskap

Nærøya ligger i det namdalske grunnfjellsvinduet. Den domineres av magmatittgneis, men på nordenden av øya strekker det seg et belte med kalksilikatskifer og kalksilikatgneis (Solli et al. 1997). Den harde og sure gneisen forvittrer seint og gir tynt og næringsfattig jordsmonn.

Nærøya er en del av strandflaten, i likhet med hele Vikna og den sørvestlige delen av Nærøy kommune (Klemsdal & Sjulsen 1992). Landskapsmessig faller øya i tre deler:

- En nordlig trekant fra Skeia – Finnvika på nordvestsiden til neset Klauvodden i nordøst og ned til Sandvika sør for Nærøya gård. Dette området er småkupert med høyder opp til 25 moh., med unntak av noen hauger nordøst for gården som når opp til ca. 40 m. Området er delvis dekt med løsmasser; enten myr eller mineralmateriale som begge har gitt grunnlag for dyrkamarka til Nærøy gård. Området har et par grunne vik, men preges mest av rullestein- og blokkstrender eller berg rett ned i sjøen.
- På sørøstsiden av øya går en lignende lav brem med småkupert land, fra Sandvika til de sørligste øyene. Høyden går opp til 25-26 moh. Stekningen har flere vik med sand og grus: de tre brede Melkarvikene (vendt mot øst), den vesteksponerte bukta utenfor Frokostengen (se figur 4) og ei smal bukt innenfor de sørlige øyene. Skjellsandavsetninger finnes i flere av buktene og dekker større arealer i eidet mellom sørvestligste del av Vester-Melkarvika og den smale bukta i sør. Skjellsandavsetningene er av største betydning for øyas botaniske mangfold.
- Resten av øya er et åslandskap preget av sprekkdaler – et trekk som er karakteristisk for mange grunnfjellsområder. Storfjellet når

128,5 moh., mens nabotoppen i øst går opp til 149 moh. Sammen med de omkringliggende toppene danner de et høydedrag som dominerer øya landskapsmessig. Mellom toppene går trange daler med bratte sider. En del av sprekkdalene er fylt med myr, andre preges av løvkratt som danner en smal brem rundt toppene. Kystlynghei er viktigste vegetasjonstype når en kommer opp fra dalgangene, men området har stor andel bart berg.

Klima

Karakteristisk for klimaet i ytre kyststrøk er relativt mye nedbør, høy nedbørfrekvens og luftfuktighet, små temperaturforskjeller mellom sommer og vinter, ustabil snødekke og mye vind. Nærmeste klimastasjon for nedbør er Engan ved Rørvik. Årsnedbøren er på 1200 mm (Førland 1993). Den mest nedbørsrike måneden er oktober med gjennomsnittlig 152 mm, mens mai har 54 mm og er den tørreste måneden. Leka er nærmeste klimastasjon for temperatur. Her er middeltemperaturen på 5,2 °C; januar er kaldeste måned med en middeltemperatur på -1,5 °C, mens juli er den varmeste måneden med 12,7 °C som middeltemperatur (Aune 1993).

Vegetasjonsregioner

At Nærøya er et kystområde gjenspeiles også i plantelivet. Plantedekket i Norge har stor regional variasjon, noe som henger nøye sammen med variasjon i klimaet, fra vest mot øst og fra sør til nord. Inndelingen i vegetasjonsregioner er bare basert på plantedekket (plantearter og vegetasjonstyper), og det skilles mellom to typer av vegetasjonsregioner: vegetasjonssoner og vegetasjonsseksjoner (Moen 1998).

Vegetasjonssoner viser variasjonen i plantedekket fra sør til nord og fra lavland til fjell. Inndelingen av plantedekket i vegetasjonssoner gjenspeiler plantenes krav til varmemengden i vekstsesongen. I Norge finnes følgende vegetasjonssoner (etter Moen 1998); nemoral, boreo-nemoral, sørboreal, mellomboreal, nordboreal, alpine soner og sørarktisk sone. Betydelige deler av ytre strøk i Midt-Norge og nordover til Helgeland, inkludert Nærøya, tilhører sørboreal sone (Moen 1998). Her er sommertemperaturene tilstrekkelige til at noen varmekrevende arter kan vokse.

Vegetasjonsseksjoner viser den geografiske variasjonen mellom kyst og innland, definert ut fra plantedekket. Forskjeller i nedbørsmengde,

Figur 1. Nærøya i Nærøy kommune. Utsnitt fra kartblad 1624 I og 1724 IV (M711), UTM-referanse PS 02-06, 89-92. Målestokk 1: 50 000.

luftfuktighet og vintertemperatur er viktige klimafaktorer for variasjonen i vegetasjonsseksjonene. I Norge finnes følgende vegetasjonsseksjoner (etter Moen 1998); sterkt oseaanisk, klart oseaanisk, svakt oseaanisk, overgangsseksjonen og svakt kontinental seksjon. Et smalt belte langs norskekysten fra Vest-Agder i sør til Lofoten i nord, inkludert Nærøya, tilhører sterkt oseaanisk seksjon. Kystlynghei er karakteristisk for denne seksjonen.

I Norge finnes nemorale og boreonemorale utforminger av kystlynghei på Sør- og Vestlandet. Fra Midt-Norge og nordover er kystlyngheiene boreale, og sammen med små arealer i Skottland og øyene lenger nord, er dette de eneste områdene

hvor boreale utforminger av kystlynghei forekommer. I Midt-Norge finnes kystlynghei av god utforming bare innen sterkt oseaanisk seksjon (Moen 1998), og denne seksjonen utgjør i Nord-Trøndelag under 2 % av landarealet.

2.2 Bruken av Nærøya

Kirka var hovedkirke for hele Ytre Namdal fram til høgmiddelalderen. Hit kom folk for å betale sin tiende til kirka, og etter hvert ble dette en kjent markeds plass med et årlig marked rundt 20. juli. Den siste Nærøymartnan var i 1877.

Gården på Nærøya var prestegård. Ifølge Leirvik (1989) er det sparsomt med opplysninger om selve gårds- og brukerhistorien. Eldste kjente omtale av selve gården er fra slutten av 1500-tallet, men det har antakelig bodd folk her lenge før den tid. Gården var stor og i tillegg til de 4,6 km² på selve øya hadde soknepresten også jord på fastlandet.

I 1589 var det på prestegården 20 kyr og 16 tønner korn for utsæd. I 1657 opplyses det om to hester, 16 kyr, 10 geiter, 12 sauer og to griser (Leirvik 1989), og ved jordbrukstelingen i 1865 var det to hester, 28 storfe, 56 sauer, fire griser og fire reinsdyr på gården. Utsæden var på 3 1/4 tønner bygg, 1 1/4 tønner havre og 20 tønner poteter. På den tiden bodde det 22 personer på gården. I tillegg kom husmennene som hadde sitt daglige arbeid på gården. Det var fem husmannsplasser under prestegården; av dem lå to på selve Nærøya.

Presten flytta fra prestegården til Rørvik i 1897 og brukte da Nærøya kun som sommersted. Det var dermed ikke mulig å ha husdyr på gården lengre. Prestegården ble solgt i 1908. Det ble da satt i gang et enormt nydyrkingsarbeid, og dyrka-arealet økte til over 225 daa. I tillegg sto skogplanting sentralt. I løpet av noen tiår ble det grøftet og plantet 300 000-400 000 treplanter på øya! Ifølge Ungdomslaget Yggdrasil (1914) ble dette gjort for å få jaktmarker på øya, og store mengder fasan og hare ble innført. Det var også planer om å innføre dådyr og rådyr.

Etter krigen ble det nedgangstider for gården og forfallet ble betydelig. Gårdsbruket har inntil for kort tid siden drevet med kjøtt- og melkeproduksjon og med ca. 200 daa dyrkamark. Skogarealet utgjør ca. 500 daa. Per i dag er det ingen drift på gården.

2.3 Vegetasjonsendringer

I en beskrivelse av Nærøya fra 1597 i Namdalens lens står det: "Ingen Skov paa Øen, men ikkun allenes Field og Myrer" (Leirvik 1989). Ifølge litteraturen ser det ut til at tredeknigen på Nærøya har kommet suksessivt, for i en beskrivelse fra 1723 nevnes det at småskog til brennved finnes på øya (Leirvik 1989). I Ungdomslaget Yggdrasil (1914) står det at "Svær bjørkeskog klædde fyrr store deiler av øya. I lægja mot sør finn ein enno kraftig lauvtre, men lite av bjørk. Denne er ved ovøren hogst fer lenge sidan

burtkome". Det nevnes ikke når bjørkeskogen var et viktig element på øya, men det er tydelig at rundt den tida da dette ble skrevet var det store løvtreområder i sør. De omfattende plantingene av bartrær som skjedde i begynnelsen av 1900-tallet preger i dag vegetasjonsbildet over store deler av øya.

Ikke bare skogplantingen har ført til store vegetasjonsendringer på Nærøya. Mindre bruk av utmarka til beite og slått har ført til at tidligere åpne områder som lynghei, myrkanter og engområder er i fred med å gro til, særlig av løvkraut. Beite-skogene er heller ikke vedlikeholdt. Innmarka bærer sterkt preg av forfall.

3 Arbeidsmetoder og materiale

Kunnskap om området er skaffet gjennom litteratur, samtaler med tidligere grunneier og feltarbeid. Feltarbeidet ble utført av Eli Fremstad og Liv S. Nilsen i periodene 5.-9.7. og 10.-11.8.1999.

Feltarbeidet har bestått av synfaring, flora- og vegetasjonskartlegging av hele øya samt vurdering av behovet for skjøtsel for kulturmarksområder. Artsliste er ført for karplanter, og en grov mengdeangivelse av artene er gitt i tabell 1.

Belegg av planter er samlet for bestemmelse og for dokumentasjon av utbredelse. Artsliste (krysslise), 166 karplantebelegg og 6 belegg av lav er innlemmet i samlingene ved NTNU Vitenskapsmuseet (herbarium TRH).

Vitenskapelige navn på karplanter følger Lid & Lid (1994) og moser følger Frisvoll et al. (1995).

Vegetasjonen på Nærøya er kartlagt på grunnlag av flybildetolkninger og synfaring i terrenget. I felt ble det brukt blanke papirkopier av flybilder (oppgave 9054) fotografert av Fjellanger Widerøe i 1986 i målestokk ca. 1 : 6000. Bildene ble montert på aluminiumsfløy med et lommestereoskop, slik at vi fikk et tredimensjonalt bilde av terrenget. Vegetasjonstyper (kartleggingsareal) og symboler ble tegnet direkte på bildene.

Vegetasjonskart gir et forenklet og omtrentlig bilde av vegetasjonsfordelingen i området. Som regel er det glidende overganger mellom vegetasjonstyper, og ofte opptrer flere vegetasjonstyper i mosaikk. Ved mosaikkenheter er mengdeforholdet mellom enhetene ikke gitt. At flybildene er fra 1986 kan ha ført til noe underestimert av løvkratt, da gjengroinga er kommet lengre i dag enn for ca. 15 år siden. På strendene utgjør flere vegetasjonstyper enten mosaikker eller smale soner fra sjøen og opp på tørt land. Sonene er for smale til at de har latt seg utfigurere på flyfotoene. Av kapittel 4.2 fremgår det hvilke vegetasjonstyper som er registrert på øya.

Å få digitalisert vegetasjonskartet har tatt lang tid, og kartet er fortsatt ikke ferdig. Derfor presenteres det her kun en vegetasjonsskisse over den sørligste delen av øya (figur 6), der de største botaniske verdiene på Nærøya er lokalisert. Grensene for vegetasjonsfigurene på flybildene er overført manuelt fra flybildene til økonomisk kartverk (ØK-bladene CR 159-2, 3, 4). Vegeta-

sjonsskissen er kommentert nærmere i kap. 6. Det digitaliserte kartet vil foreligge i en samlerapport for hele Nærøya-prosjektet som vil bli utgitt av kommunen i 2001.

4 Flora og vegetasjon

4.1 Flora og plantegeografi

Artslisten i tabell 1 viser at det totalt er registrert 324 karplanter (inkludert krysninger og underarter) i undersøkelsesområdet. Dette viser at området er floristisk rikt.

Artenes utbredelse og forekomst bestemmes av flere faktorer som temperatur, nedbør og snødekke. Ut fra artenes utbredelse i Skandinavia, Finland og de nærmest tilgrensende landområder deles floraen inn i fem floristiske hovedelementer: vestlige arter, sørlige arter, sørøstlige arter, østlige arter og alpine og nordboreale arter (Moen 1998). I tillegg kommer mange arter som er vanlige og så vidt utbredt at de ikke har noen spesiell utbredelsestendens i Fennoskandia. Sørøstlige arter ble ikke registrert på Nærøya.

Vestlige arter

Det inngår naturligvis flere vestlige arter på Nærøya. Liten toleranse for frost og små krav til sommertemperatur er karakteristisk. Storfrytle (*Luzula sylvatica*), som er klart vestlig, er nokså vanlig på Nærøya, men sjelden ellers i regionen. Bjønnkam, engstarr, loppestarr, klokkelyg og rome (*Blechnum spicant*, *Carex hostiana*, *Carex pulicaris*, *Erica tetralix*, *Narthecium ossifragum*) føres til gruppen svakt vestlige arter, mens grønnstarr (*Carex demissa*) er en art med vestlig tendens (Fægri 1960, Moen 1998).

Sørlige arter

Ingen typiske sørlige arter er registrert i området, noe som klart henger sammen med at sommertemperaturen er for lav. Blåstarr (*Carex flacca*) regnes som svakt sørlig, det samme gjør svartor (*Alnus glutinosa*). Svartor er registrert ved Abelvær (Nilsen 1998b), men ren svartor ble ikke funnet på Nærøya. Derimot ble hybridene mellom svartor og gråor registrert (*Alnus* cf. *glutinosa* x *incana*), så sannsynligheten for at svartor finnes i området er stor.

Alpine og nordboreale arter (fjellplanter)

Dette er arter som har hovedtyngden av sin utbredelse i alpine og/eller nordboreale områder i Norge, men nordover vil en del av disse artene også finnes i lavlandsområder i vestlige strøk. (Danielsen 1971, Moen 1998). Stivstarr (*Carex bigelowii*) er den eneste klart alpine arten som ble registrert på Nærøya. Av de svakt alpine og nord-

Tabell 1. Liste over registrerte karplanter på Nærøya (ca. 4,6 km², 0-149 moh.). x: arten finnes, 1-2 forekomster/individer; xx: arten forekommer spredt; xxx: arten er vanlig; xxxx: arten er vanlig, og kan dominere.

Karsporeplanter		
<i>Athyrium filix-femina</i>	Skogburkne	xxxx
<i>Blechnum spicant</i>	Bjønnkam	xx
<i>Botrychium lunaria</i>	Marinøkkel	xx
<i>Cystopteris fragilis</i>	Skjørlok	x
<i>Dryopteris expansa</i>	Sauetelg	xxxx
<i>D. filix-mas</i>	Ormetelg	xx
<i>Equisetum arvense</i> ssp. <i>arvense</i>	Åkersnelle	xxx
<i>E. fluviatile</i>	Elvesnelle	xx
<i>E. pratense</i>	Engsnelle	xx
<i>E. sylvaticum</i>	Skogsnelle	x
<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	Fugletelg	xxxx
<i>Huperzia selago</i> ssp. <i>selago</i>	Lusegras	xx
<i>Lycopodium clavatum</i> ssp. <i>clavatum</i>	Mjuk kråkefot	x
<i>Ophioglossum vulgatum</i>	Ormetunge	x
<i>Phegopteris connectilis</i>	Hengeving	xxx
<i>Polypodium vulgare</i>	Sisselrot	xxx
<i>Selaginella selaginoides</i>	Dvergjamne	xx
Frøplanter, nakenfrøete		
<i>Juniperus communis</i> ssp. <i>communis</i>	Einer	xxxx
<i>Larix sibirica</i>	Sibirlerk	xx
<i>Picea abies</i> ssp. <i>abies</i>	Gran	xxxx
<i>P. glauca</i>	Kvitgran	xxxx
<i>P. sitchensis</i>	Siktagran	xxxx
<i>Pinus mugo</i> ssp. <i>mugo</i>	Buskfuru	xxxx
<i>P. mugo</i> ssp. <i>uncinata</i>	Bergfuru	xxx
<i>P. sylvestris</i>	Vanlig furu	xxxx
Frøplanter, enfrøbladete dekkfrøete		
<i>Agrostis canina</i>	Hundekvein	xx
<i>A. capillaris</i>	Engkvein	xxx
<i>A. stolonifera</i>	Krypkvein	xxx
<i>A. vinealis</i>	Bergkvein	xxx
<i>A. vinealis</i> var. <i>mutica</i>	Bergkvein-variant	x
<i>Allium oleraceum</i>	Vill-løk	x
<i>Alopecurus geniculatus</i>	Knereverumpe	xx
<i>A. pratensis</i> ssp. <i>pratensis</i>	Engreverumpe	xxx
<i>Anthoxanthum odoratum</i> ssp. <i>odoratum</i>	Gulaks	xxxx
<i>Arrhenatherum elatius</i>	Hestehavre	xxxx
<i>Avenula pubescens</i>	Dunhavre	xxxx
<i>Blysmus rufus</i>	Rustsivaks	xx
<i>Calamagrostis purpurea</i>	Skogørkvein	xx
<i>C. stricta</i>	Smårørkvein	xx
<i>Carex acuta</i>	Kvass-starr	x
<i>C. bigelowii</i>	Stivstarr	xx
<i>C. canescens</i>	Gråstarr	xxx
<i>C. capillaris</i>	Hårstarr	xx
<i>C. demissa</i>	Grønnstarr	xx
<i>C. dioica</i>	Særbustarr	xx

<i>C. echinata</i>	Stjernestarr	xxx	<i>Melica nutans</i>	Hengeaks	xx
<i>C. flacca</i>	Blåstarr	xxxx	<i>Molinia caerulea</i>	Blåtopp	xxxx
<i>C. fava</i>	Gulstarr	xx	<i>Nardus stricta</i>	Finnskjegg	xx
<i>C. hostiana</i>	Engstarr	xx	<i>Narthecium ossifragum</i>	Rome	xxxx
<i>C. lasiocarpa</i>	Trådstarr	xx	<i>Ophrys insectifera</i>	Flueblomst	xx
<i>C. lepidocarpa</i>	Nebbstarr	x	<i>Paris quadrifolia</i>	Firblad	xxx
<i>C. limosa</i>	Dystarr	xx	<i>Phalaris arundinacea</i>	Strandør	xxx
<i>C. maritima</i>	Buestarr	xx	<i>Phleum pratense</i> ssp.	Timotei	xxx
<i>C. nigra</i> ssp. <i>nigra</i>	Slåttestarr	xxxx	<i>pratense</i>		
<i>C. ovalis</i>	Harestarr	xx	<i>Platanthera bifolia</i>	Nattfiol	xxx
<i>C. pallescens</i>	Bleikstarr	xx	<i>Poa annua</i>	Tunrapp	xxx
<i>C. panicea</i>	Kornstarr	xxxx	<i>P. pratensis</i> ssp. <i>pratensis</i>	Engrapp	xxx
<i>C. pauciflora</i>	Sveltstarr	xx	<i>P. pratensis</i> ssp.	Smårapp	xxxx
<i>C. pilulifera</i>	Bråtestarr	xx	<i>subcaerulea</i>		
<i>C. pulicaris</i>	Loppestarr	xx	<i>P. trivialis</i>	Markrapp	xxx
<i>C. rostrata</i>	Flaskestarr	xxx	<i>Polygonatum verticillatum</i>	Kranskonvall	xxx
<i>C. salina</i>	Fjærestarr	x	<i>Potamogeton filiformis</i>	Trådtjønnaks	x
<i>C. serotina</i> ssp. <i>pulchella</i>	Musestarr	xx	<i>P. natans</i>	Vanlig tjønnaks	x
<i>C. serotina</i> ssp. <i>serotina</i>	Beitestarr	xx	<i>Puccinellia capillaris</i>	Taresaltgras	xx
<i>C. subspathacea</i>	Ishavsstarr	x	<i>P. maritima</i>	Fjæresaltgras	xxxx
<i>C. vaginata</i>	Slirestarr	xxx	<i>Sparganium angustifolium</i>	Flôtgras	x
<i>Corallorhiza trifida</i>	Korallrot	xx	<i>S. natans</i>	Småpiggnopp	x
<i>Dactylis glomerata</i>	Hundegras	xxxx	<i>Trichophorum cespitosum</i>	Småbjønnskjegg	xxx
<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	Skogmarihand	xx	ssp. <i>cespitosum</i>		
<i>D. maculata</i>	Flekkmarihand	xxx	<i>Triglochin maritima</i>	Fjæresauløk	xxx
<i>Danthonia decubens</i>	Knegras	x	<i>T. palustris</i>	Myrsauløk	xx
<i>Deschampsia cespitosa</i>	Sølvbunke	xxxx			
<i>D. flexuosa</i>	Smyle	xxxx	Frøplanter, tofrøbladete dekkfrøete		
<i>Eleocharis palustris</i>	Sumpsivaks	x	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Platanlønn	x
<i>E. quinqueflora</i>	Småsivaks	x	<i>Achillea millefolium</i>	Ryllik	xxx
<i>E. unigulmis</i>	Fjæresivaks	xxx	<i>A. ptarmica</i>	Nyseryllik	xx
<i>Elymus repens</i>	Kveke	xxx	<i>Actea spicata</i>	Trollbær	xxx
<i>Epipactis helleborine</i>	Breiflangre	xx	<i>Aegopodium podagraria</i>	Skvallerkål	x
<i>Eriophorum angustifolium</i>	Duskull	xx	<i>Ajuga pyramidalis</i>	Jonsokkoll	xxx
<i>E. latifolium</i>	Breiull	x	<i>Alchemilla</i> sp.	Marikåpe-art	xx
<i>E. vaginatum</i>	Torvull	xxxx	<i>A. cf. acutiloba</i>	Stjernemarikåpe	x
<i>Festuca pratensis</i>	Engsvingel	xxx	<i>A. filicaulis</i>	Grannmarikåpe	x
<i>F. rubra</i> ssp. <i>rubra</i>	Rødsvingel	xxxx	<i>A. monticola</i>	Beitemarikåpe	x
<i>F. vivipara</i>	Geitsvingel	xx	<i>Alnus incana</i> ssp. <i>incana</i>	Vanlig gråor	xx
<i>Glyceria fluitans</i>	Mannasøtgras	xx	<i>A. cf. glutinosa</i> x <i>incana</i>	Hybrid svartor x gråor	x
<i>Hierocchloë odorata</i> ssp. <i>odorata</i>	Marigras	xx	<i>Andromeda polifolia</i>	Kvitlyng	xx
<i>Juncus articulatus</i>	Ryllsiv	xxx	<i>Anemone nemorosa</i>	Kvitveis	xxxx
<i>J. bufonius</i> ssp. <i>bufonius</i>	Paddesiv	xx	<i>Angelica archangelica</i> ssp.	Strandkvann	xx
<i>J. bufonius</i> ssp. <i>ranarius</i>	Froskesiv	x	<i>litoralis</i>		
<i>J. conglomeratus</i>	Knappsiv	xx	<i>A. sylvestris</i>	Sløke	xxx
<i>J. effusus</i>	Lyssiv	x	<i>Antennaria dioica</i>	Kattefot	xx
<i>J. filiformis</i>	Trådsiv	xx	<i>Anthriscus sylvestris</i>	Hundkjeks	xxx
<i>J. gerardii</i>	Saltsiv	xxxx	<i>Anthyllis vulneraria</i> ssp.	Vanlig rundbelg	xx
<i>Leymus arenarius</i>	Strandrug	xxxx	<i>vulneraria</i>		
<i>Lilium martagon</i>	Krøll-lilje	x	<i>Arabis hirsuta</i>	Bergskrinneblom	xx
<i>Listera cordata</i>	Småtveblad	xx	<i>Arctostaphylos alpinus</i>	Rypebær	xxx
<i>L. ovata</i>	Stortveblad	xxx	<i>A. uva-ursi</i>	Mjølbbær	xx
<i>Lolium perenne</i>	Raigras	x	<i>Arenaria serpyllifolia</i>	Sandarve	x
<i>Luzula multiflora</i> ssp. <i>multiflora</i>	Engfrytle	xxx	<i>Armeria maritima</i>	Fjærekoll	xxx
<i>L. pilosa</i>	Hårfrytle	xxx	<i>Aster tripolium</i>	Strandstjerne	xxx
<i>L. sylvatica</i>	Storfrytle	xx	<i>Atriplex glabriuscula</i>	Bruskmelde	x
			<i>A. littoralis</i>	Strandmelde	x

<i>A. prostrata</i> ssp. <i>prostrata</i>	Tangmelde	x	<i>H. umbellatum</i>	Skjermsvæve	x
<i>Betula nana</i>	Dvergbjørk	xx	<i>Hippuris vulgaris</i>	Hesterumpe	xx
<i>B. pubescens</i> ssp. <i>pubescens</i>	Bjørk	xxxx	<i>Honkenya peploides</i>	Strandarve	xx
<i>Bistorta vivipara</i>	Harerug	xxx	<i>Hypericum hirsutum</i>	Lodneperikum	x
<i>Caklie maritima</i> ssp.	Vanlig	x	<i>H. maculatum</i>	Firkantperikum	x
<i>maritima</i>	strandreddik		<i>Knautia arvensis</i>	Rødknapp	xxx
<i>Callitriche palustris</i>	Småvasshår	xx	<i>Lamium confertum</i>	Vrangtvetann	x
<i>C. stagnalis</i>	Dikevasshår	x	<i>Lathyrus pratensis</i>	Gulbelg	xxx
<i>Calluna vulgaris</i>	Røsslyng	xxxx	<i>Leontodon autumnalis</i> var.	Følblom	xxx
<i>Caltha palustris</i> ssp. <i>palustris</i>	Soleihov	xxx	<i>autumnalis</i>		
<i>Campanula rotundifolia</i>	Blåklokke	xxx	<i>Leucanthemum vulgare</i>	Prestekrage	x
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Gjetertaske	xx	<i>Ligusticum scoticum</i>	Strandkjeks	xx
<i>Cardamine pratensis</i>	Engkarse	xx	<i>Linnaea borealis</i>	Linnea	xxx
<i>Carduus crispus</i>	Krusetistel	xx	<i>Linum catharticum</i>	Vill-lin	xxx
<i>Carum carvi</i>	Karve	xxxx	<i>Loiseleuria procumbens</i>	Greplyng	x
<i>Cerastium fontanum</i> ssp.	Vanlig arve	xxx	<i>Lotus corniculatus</i> var.	Tiriltunge	xxx
<i>vulgare</i>			<i>corniculatus</i>		
<i>C. glomeratum</i>	Vegarve	x	<i>Lychnis flos-cuculi</i>	Hanekam	xxx
<i>Chamomilla suaveolens</i>	Tunbalderbrå	xxx	<i>Lysimachia thyrsoiflora</i>	Gulldusk	x
<i>Chenopodium album</i>	Meldestokk	x	<i>Matricaria maritima</i> ssp.	Nordlig	x
<i>Cirsium arvense</i>	Åkertistel	x	<i>subpolaris</i>	strandbalderbrå	
<i>C. helenioides</i>	Kvitbladtistel	xxx	<i>M. perforata</i>	Ugrasbalderbrå	x
<i>C. palustre</i>	Myrtistel	xx	<i>Melampyrum pratense</i>	Stormarimjelle	xxx
<i>C. vulgare</i>	Vegtistel	xxx	<i>M. sylvaticum</i>	Småmarimjelle	xxx
<i>Cochlearia officinalis</i>	Vanlig	xx	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Bukkeblad	xx
<i>Cornus suecica</i>	Skrubber	xxx	<i>Moehringea trinervia</i>	Maurarve	xx
<i>Crepis paludosa</i>	Sumphaukskjegg	xxx	<i>Montia fontana</i>	Kildeurt	xx
<i>Draba incana</i>	Lodnerublom	xx	<i>Myosotis arvensis</i>	Åkerforglemmegei	xxx
<i>Drosera anglica</i>	Smalsoldogg	xx	<i>M. decumbens</i>	Fjellforglemmegei	x
<i>D. rotundifolia</i>	Rundsoldogg	xx	<i>M. laxa</i> ssp. <i>cespitosa</i>	Dikeforglemmegei	xx
<i>Empetrum nigrum</i>	Krekling	xxx	<i>Myrica gale</i>	Pors	xxx
<i>Epilobium angustifolium</i>	Geitrams	xxx	<i>Orthilia secunda</i>	Nikkevintergrønn	x
<i>E. montanum</i>	Kildemjølke	xx	<i>Oxalis acetosella</i>	Gaukesyre	xxx
<i>E. palustre</i>	Myrmjølke	xx	<i>Parnassia palustris</i>	Jåblom	xx
<i>Erica tetralix</i>	Klokkelyng	xxx	<i>Pedicularis palustris</i>	Vanlig myrklegg	x
<i>Euphrasia</i> spp.	Øyentrøst-arter	xxx	<i>Pimpinella saxifraga</i>	Gjeldkarve	xx
<i>E. frigida</i>	Fjelløyentrøst	xxx	<i>Pinguicula vulgaris</i>	Tettegras	xxx
<i>Filipendula ulmaria</i>	Mjødurt	xxxx	<i>Plantago lanceolata</i>	Smalkjempe	xxxx
<i>Fragaria vesca</i>	Markjordbær	xx	<i>P. major</i> ssp. <i>major</i>	Groblad	xxx
<i>Fumaria officinalis</i>	Jordrøyk	xx	<i>P. maritima</i> ssp. <i>maritima</i>	Vanlig strandkjempe	xxx
<i>Galeopsis bifida</i>	Vrangdå	xxx			
<i>G. tetrahit</i>	Kvassdå	x	<i>Polemonium caeruleum</i>	Fjellflokk	xx
<i>Galium album</i>	Stormaure	xx	<i>Polygala vulgaris</i>	Storblåfjør	xxx
<i>G. aparine</i>	Klengemaure	xxx	<i>Polygonum aviculare</i>	Tungras	xx
<i>G. boreale</i>	Kvitmaure	xxx	<i>P. aviculare</i> ssp. <i>neglectum</i>		x
<i>G. palustre</i> ssp. <i>palustre</i>	Myrmaure	xx	<i>Populus tremula</i>	Osp	xxxx
<i>G. uliginosum</i>	Sumpmaure	xxx	<i>Potentilla anserina</i> ssp.	Gåsemure	xxxx
<i>G. verum</i>	Gulmaure	xxx	<i>anserina</i>		
<i>Gentianella amarella</i>	Bittersøte	x	<i>P. crantzii</i>	Flekkmure	xx
<i>G. aurea</i>	Bleiksøte	xx	<i>P. erecta</i>	Tepperot	xxx
<i>G. campestris</i> ssp. <i>campestris</i>	Bakkesøte	x	<i>P. palustris</i>	Myrhatt	xx
<i>Geranium robertianum</i>	Stankstorkenebb	xx	<i>Prunella vulgaris</i>	Blåkoll	xxx
<i>G. sylvaticum</i>	Skogstorkenebb	xxx	<i>Pyrola minor</i>	Perlevintergrønn	x
<i>Geum rivale</i>	Enghumleblom	xxx	<i>P. rotundifolia</i> ssp.	Legevintergrønn	xx
<i>Glaux maritima</i>	Strandkryp	xxx	<i>rotundifolia</i>		
<i>Hieracium</i> spp.	Svæve-arter	xxx	<i>Ranunculus acris</i> ssp. <i>acris</i>	Engsoleie	xxx
<i>H. caesium</i>	Blåsvæve	x	<i>R. auricomus</i>	Nyresoleie	x
<i>H. pilosella</i>	Hårsvæve	x	<i>R. flammula</i>	Grøftesoleie	x

<i>R. repens</i>	Krypsoleie	xxx
<i>Rhinanthus minor</i> ssp. <i>minor</i>	Småengkall	xxx
<i>Rhodiola rosea</i>	Rosenrot	xxx
<i>Ribes rubrum</i>	Hagerips	x
<i>R. spicatum</i> ssp. <i>spicatum</i>	Villrips	xx
<i>Rosa dumalis</i>	Kjøtttype	x
<i>R. villosa</i> ssp. <i>mollis</i>	Busttype	x
<i>Rubus chamaemorus</i>	Molte	xx
<i>R. idaeus</i>	Bringebær	xx
<i>R. saxatilis</i>	Teiebær	xxxx
<i>Rumex acetosa</i> ssp. <i>acetosa</i>	Engsyre	xxx
<i>R. acetosella</i> ssp. <i>acetosella</i>	Vanlig småsyre	xx
<i>R. crispus</i>	Krushøymole	xxx
<i>R. longifolius</i>	Vanlig høymole	xxx
<i>Sagina nodosa</i>	Knopparve	xx
<i>S. procumbens</i>	Tunarve	xxx
<i>Salicornia europaea</i>	Salturt	x
<i>Salix aurita</i>	Ørevier	xxxx
<i>S. caprea</i> ssp. <i>caprea</i>	Selje	xxxx
<i>S. caprea</i> ssp. <i>sericea</i>	Silkeselje	x
<i>S. caprea</i> x <i>viminalis</i>		x
<i>S. myrsinifolia</i> ssp. <i>myrsinifolia</i>	Svartvier	xx
<i>S. pentandra</i>	Istervier	xx
<i>Saussurea alpina</i>	Fjelltistel	xx
<i>Saxifraga oppositifolia</i>	Rødsildre	xx
<i>Scrophularia nodosa</i>	Brunrot	x
<i>Scutellaria galericulata</i>	Skjoldbærer	x
<i>Sedum acre</i>	Bitterbergknapp	xxx
<i>Senecio vulgaris</i>	Åkersvineblom	x
<i>Silene dioica</i>	Jonsokblom	xx
<i>S. uniflora</i>	Strandsmelle	x
<i>S. vulgaris</i>	Engsmelle	xxx
<i>Solidago virgaurea</i>	Gullris	xxx
<i>Sonchus arvensis</i>	Åkerdylle	xxx
<i>Sorbus aucuparia</i> ssp. <i>aucuparia</i>	Vanlig rogn	xxx
<i>S. intermedia</i>	Svensk asal	x
<i>Spergularia salina</i>	Saltbendel	x
<i>Stellaria crassifolia</i>	Saftstjerneblom	xxx
<i>S. graminea</i>	Grasstjerneblom	xxx
<i>S. media</i>	Vassarve	xxxx
<i>Succisa pratensis</i>	Blåknapp	xxx
<i>Taraxacum</i> sp.	Løvetann	xxx
<i>Thalictrum alpinum</i>	Fjellfrøstjerne	xxx
<i>Thlaspi arvense</i>	Pengeurt	xx
<i>T. caeruleum</i>	Vårpengeurt	x
<i>Trientalis europaea</i>	Skogstjerne	xxx
<i>Trifolium hybridum</i>	Alsikekløver	x
<i>T. pratense</i>	Rødkløver	xxx
<i>T. repens</i>	Kvitkløver	xxxx
<i>Tussilago farfara</i>	Hestehov	xx
<i>Urtica dioica</i> ssp. <i>dioica</i>	Stornesle	xxx
<i>Vaccinium myrtillus</i>	Blåbær	xxxx
<i>V. uliginosum</i>	Blokkebær	xxx
<i>V. vitis-idaea</i>	Tyttebær	xxx
<i>Valeriana sambucifolia</i> ssp. <i>sambucifolia</i>	Vendelrot	xxx

<i>Veronica chamaedrys</i>	Tveskjeggveronika	xxx
<i>V. officinalis</i>	Legeveronika	xxx
<i>V. serpyllifolia</i> ssp. <i>serpyllifolia</i>	Snauveronika	xx
<i>Vicia cracca</i>	Fuglevikke	xxx
<i>V. sepium</i>	Gjerdevikke	xx
<i>Viola canina</i> ssp. <i>canina</i>	Engfiol	xx
<i>V. canina</i> ssp. <i>montana</i>	Lifiol	x
<i>V. palustris</i>	Myrfiol	xxx
<i>V. riviniana</i>	Skogfiol	xxx
Sum antall karplanter	324	

boreale artene finnes rypebær, greplyng, fjelltistel og fjellfrøstjerne (*Arctostaphylos alpinus*, *Loiseleuria procumbens*, *Saussurea alpina*, *Thalictrum alpinum*). Dvergjamne, hårstarr, dvergbjørk og fjellkrekling (*Selaginella selaginoides*, *Carex capillaris*, *Betula nana*, *Empetrum nigrum* ssp. *hermaphroditum*) har alpin og nordboreal tendens.

Østlige arter

Strengt østlige arter har sin hovedutbredelse i Nordøst-Europa, og mangler eller er nokså sjeldne i de vestlige strøk av Skandinavia (Moen 1998). Gran (*Picea abies*) karakteriseres som en østlig art, og finnes sjelden naturlig i kystområdene i Norge; untatt i Namdalen. Her går grana ned til fjæresteinene med en vekstform som er mer horisontal enn vertikal. Naturlig forekommende (ikke plantet) gran finnes spredt i kystlyngheiene på Nærøya. Flere arter med østlig tendens, for eksempel istervier og kvass-starr (*Salix pentandra*, *Carex acuta*), går i Namdalen ut til ytterkysten og finnes bl.a. på Nærøya.

Fremmede planter

På Nærøya finnes det også arter som karakteriseres som fremmede i Norge. Dette er nykommere i den norske karplantefloraen (Fremstad & Elven 1997). Gran, kvitgran, sitkagran og buskfuru m.fl. (*Picea abies* ssp. *abies*, *P. glauca*, *P. sitchensis*, *Pinus mugo* ssp. *mugo* og ssp. *uncinata*) inngår i plantningene på øya (se kap. 4.2 om vegetasjonstype I7 Plantefelt). Bartrærne som ble plantet tidlig på 1900-tallet har endret landskpsbildet på Nærøya drastisk. Buskfurua regenererer noe og kan også krysse noe med vanlig furu. Noe av grana har spredd seg naturlig til Nærøya, men det meste er plantet. Unge granplanter viser at den regenererer på Nærøya, noe kvitgran og sitkagran gjør i mindre grad.

Av løvtrær er det plantet platanlønn og svenskasal (*Acer pseudoplatanus*, *Sorbus intermedia*). Platanlønn er en fremmed art som er under stor spredning i Norge (Fremstad & Elven 1996). På Nærøya er den antakelig plantet som hagetre. I skogsbrynet ved gården skyter det opp ungplanter, og skogbunnen i løvskogen ved gården har mengder av frøplanter. Dette viser at platanlønn allerede er etablert på Nærøya. Blir innmarka liggende brakk, vil det ikke ta mange årene før platanlønn også etablerer seg der. På lang sikt kan den komme til å endre landskapsbildet og artsammensetningene i skogene på Nærøya. Også en del urter oppfattes som fremmede; på Nærøya ble det registrert nyseryllik, vegarve, tunbalderbrå, vrangtvetann og vårpengeurt (*Achillea ptarmica*, *Cerastrum glomeratum*, *Chamomilla suaveolens*, *Lamium confertum*, *Thlaspi caerulescens*). Disse opptrer kun sporadisk og utgjør ingen fare for andre arter i området. Krøll-lilje (*Lilium martagon*) er naturalisert i løvskog ved gården.

Truede arter

Flueblomst (*Ophrys insectifera*) finnes kun i engområdene i sør. Dette er den eneste "rødlistearten" (DN 1999a, Fremstad 1998) for området. Flueblomst karakteriseres som hensynskrevende og er truet på grunn av endret arealbruk og gjengroing. Den samme trusselen gjelder for ormetunge (*Ophioglossum vulgatum*), som er noe vanligere og derfor ikke ført opp på rødlisten. Funnet av ormetunge på Nærøya er det eneste mellom Smøla i Møre og Romsdal og Vikna (Lid & Lid 1994).

Flueblomst føres til rødlistekategori DC, dvs. at den anses å være i tilbakegang på landsbasis og derfor krever spesielle hensyn og tiltak. Nærøy kommune har iallfall to kjente forekomster av den. Den i Kjeksvika ved Abelvær (Nilsen 1998a) er meget stor; i 1999 ble det tallet ca. 1400 blomstrende individer. Den vokser der i rikhei, rike kantkratt og eng.

På Nærøya er flueblomst bare funnet i den aller sørligste delen av øya, fordelt på fire spredte områder, se figur 6:

- Nordøstsiden av Kjerksanden, i overgangen mellom rike kantkratt og dunhavre-hestehavreeng.
- I beiteskog langs Frukostenget fra østsiden av bukta i vest frem til Vester-Melkarvika. I Frukostenget, der grunnen stedvis er ganske fuktig, fører tråkk av beitedyr til at skjellsandblandet humus røres om, noe som ser ut til å

være gunstig for flueblomst som her inngår i nokså triviell beiteskog. Mot Vester-Melkarvika er et par eksemplarer funnet i plantefelt.

- Der senkningen til Frukostenget møter dalgangen til Kalvholet finnes et område med rikt kantkratt, se F5 uten grenser på figur 6. Her ble det registrert et par blomstrende individer av flueblomst.
- Nordøst i bukta innenfor Raudøya (omtrent midtveis mot Vester-Melkarvika), i rikt kantkratt. Lenger vest i det samme området vokser ormetunge.

I 1999 ble det registrert ca. 50 blomstrende individer av flueblomst, fordelt på de fire områdene. Populasjonen på Nærøya er ikke stor, og den er oppsplittet. Skjøtselstiltak må gjennomføres gradvis og med forsiktighet, se kap. 6, samtidig som flueblomstpopulasjonen følges fra år til år.

4.2 Vegetasjonstyper

Slik Nærøya fremstår i dag, er vegetasjonen en særdeles tett blanding av naturlig forekommende vegetasjon (for eksempel strandeng, tangvoller, myr og blåbærskog), kulturpåvirket/modifisert vegetasjon (kystlynghei, dunhavre-hestehavreeng, rike kantkratt, beiteskog) og helt ut menneskeskapt vegetasjon (kultureng, plantefelt). Dette samvirket mellom natur og tidligere og nåværende kulturpåvirkning og vekslende topografi gir et ganske brokete vegetasjonsbilde. Inndelingen av vegetasjonen følger vegetasjonstypene hos Fremstad (1997), men beskrivelsene viser typene slik de er utformet på Nærøya. Tabell 2 gir en oversikt over vegetasjonstypene på Nærøya.

Skog

Skogbildet på Nærøya er ganske uklart, med stadige vekslinger mellom skog som er "naturlig" i betydningen "lite (synlig) kulturpåvirket", og skog som er mer og mindre tydelig beitepåvirket, til skog med undervegetasjon som er klart beitebettinget, og til skog med islett av plantede bartrær til rene bartreplantinger. De to siste kategoriene har ofte et visst preg av lavurtskog, men med uvanlige artssammensetninger i feltsjiktet.

Løvskog er i ekspansjon på Nærøya gjennom gjengroing av kystlynghei. På vegetasjonsskissen av den sørlige delen av Nærøya (figur 6) er gjengroingskratt og ungskog kartlagt som "løvkratt". Skillet er flytende mellom løvkratt (LK) og

Tabell 2. Vegetasjonstyper på Nærøya. Inndelingen følger Fremstad (1997).

Skog
BS Beiteskog
LK Løvkratt (gjengroingskratt)
A3 Røsslyng-blokkebærskog
A4 Blåbærskog
A7c Grasdominert fattigskog med blåtopp
B1 Lavurtskog
C1 Storbregneskog
E1 Fattig sumpskog
Kantvegetasjon
F5 Rike kantkratt
Kulturbetinget eng
G1 Fuktig fattigeng
G4 Frisk fattigeng
G7 Dunhavre-hestehavreeng
G11 Blåstarr-engstarreng
G12 Mjødurteng (våt/fuktig, middels næringsrik eng med mjødurt)
G14 Frisk, næringsrik gammeleng
Kystlynghei
H1 Tørrhei
H2 Rikhei
H3 Fukthei
Kulturmark
I7 Plantefelt
Myr
K1 Skog-/krattbevakst fattigmyr
K2 Fattig tuemyr
K3 Fattig fastmattemyr
K4 Fattig mykmatte/løsbunnmyr
L1 Skog-/krattbevakst intermediær myr
L 4 Høgstarmyr
M 2 Middelsrik fastmattemyr
Vannkant
O3b Flaskestarrsump
Vann
P1 Langskuddvegetasjon
P2 Flytebladvegetasjon
Strandeng- og strandsump
U3 Salin og brakk forstrand/panne
U4 Nedre og midtre salteng
U5 Øvre salteng
U7 Brakkvannsenseng
U9 Sumpstrand
Ustabil drift- og sandstrand
V2 Flerårig gras-urtetangvoll
Strandberg
X1a Fattige strandberg
X1b Rike strandberg

---

beiteskog (BS) på figur 6 og går i stor grad på tresjiktets alder og struktur samt feltsjiktets utforming. I beiteskog står trærne spredt, men danner et nesten lukket kronedekke, busksjiktet er dårlig utviklet, og felt- og bunnsjikt er gras- og

urtedominert. Løvkrattene har yngre og tettere tresjikt, unge individer som danner busksjikt og varierende artssammensetning i felt- og bunnsjikt. I mange løvkratt er heienes artsinventar fremdeles i stor grad intakt, andre peker i retning blåbærskog, andre bærer preg av tidligere beite.

Skogtypene A3-E1 er mindre kulturpåvirket enn beiteskogene, og kjennes igjen på grunnlag av arts-sammensetninger som vi kjenner igjen fra andre områder og regioner. Løvkrattene vil utvikle seg til én av disse typene med tiden, dersom kultur-påvirkningen ikke fører til at de blir beiteskoger.

A3 Røsslyng-blokkebærskog

Denne typen er bare observert i små områder i sørøst, i liene under høydedragene, i overgangen mellom blåbærskog eller beiteskog og kystlynghei/bart berg. Skogtypen har åpent tresjikt av furu (*Pinus sylvestris*), godt utviklet feltsjikt dominert av røsslyng, krekling og blokkebær (*Calluna vulgaris*, *Empetrum nigrum*, *Vaccinium uliginosum*) og andre arter som også er vanlige i fuktheiene. Røsslyng-blokkebærfuruskog er en av de viktigste skogtypene i kyststrøk, og med tiden vil den nok innta større arealer også på Nærøya.

A4b Blåbærskog

Dette kan være ren bjørkeskog (*Betula pubescens*), men har ofte innslag av osp, selje og rogn (*Populus tremula*, *Salix caprea*, *Sorbus aucuparia*). Tresjiktet er gjerne ungt, noe som tyder på at bestandene er grodd frem de siste generasjonene. Undervegetasjonen preges av blåbær (*Vaccinium myrtillus*) og skrubbær og bjønnkam (*Cornus suecica*, *Blechnum spicant*) er vanlige. Karakteristisk er også småtveblad (*Listera cordata*). Storfrytle (*Luzula sylvatica*) finnes spredt i blåbærskog over hele øya, men opptrer sparsomt på hvert sted. Blåbærskog har ofte et visst innslag av småbregner, uten at småbregneskog er skilt ut som type. Blåbærskog er trolig den skogtypen som vil dominere Nærøya dersom heiene gror helt igjen. I dag finnes blåbærskog spredt i smådaler og søkk og skråninger i heiområdene og på en del hauger og skråninger rundt gården og husmanns-plassene. De største bestandene finnes likevel langs den brede flaten på sørøstsiden av Nærøya, der blåbærskog danner soner av varierende bredde mellom beiteskog og kystlynghei, se for eksempel rundt Springarvollan i høyre del av figur 6. På flatene er typen som regel så sterkt beitemodifisert at undervegetasjonen er blitt gras- og urtedominert, jf. beiteskog.

A7c Grasdominert fattigskog med blåtopp

I Storrisdalen finnes et lite parti med fuktig bjørkeskog der graset blåtopp (*Molinia caerulea*) dominerer undervegetasjonen.

B1 Lavurtskog

Øverst i Storrisdalen finnes et område som tidligere trolig har hatt lavurtbjørkeskog, men som nå er dominert av plantet gran. Undervegetasjonen er lavvokst og frodig. Der inngår enghumleblom, firblad, kranskonvall, teiebær, tveskjeggveronika, skogfiol, bleikstarr, hengeaks og lundrapp (*Geum rivale*, *Paris quadrifolia*, *Polygonatum verticillatum*, *Rubus saxatilis*, *Veronica chamaedrys*, *Viola riviniana*, *Carex pallescens*, *Melica nutans*, *Poa nemoralis*). Noe av den samme artssammensetningen går igjen i andre plantefelt, men der er undervegetasjonen mye dårligere utviklet.

C1 Storbregneskog

Skogtypen er dårlig utviklet på Nærøya, men i nordvendte skråninger nord på øya, mellom Storrisdalen og gårdsveien, finnes enkelte steder der skogburkne og sauetelg (*Athyrium filix-femina*, *Dryopteris expansa*) gjør mye av seg, sammen med småbregner, vanligvis også litt storfrytle (*Luzula sylvatica*). Tresjiktet består av bjørk, osp, rogn (*Betula pubescens*, *Populus tremula*, *Sorbus aucuparia*) og plantede bartrær.

E1 Fattig sumpskog

Skogtypen utvikles på næringsfattig mark med høy markfuktighet, som langs bekkefar og i små senkninger med sigevann i overflaten. Det er sett bare et par små bestander nord på øya og ett utenfor Kalvholet (lengst i sør, ikke avmerket på figur 6), i overgangen mellom myr og fukthei. Noen våte skogpartier langs stien på østsiden av øya kan også føres til fattig sumpskog. Tresjiktet består av bjørk, undervegetasjonen av nøysomme og fuktighetskrevede arter som hundekvein, stjernestarr, slåtestarr, duskull, bukkeblad, myrhatt og myrfiol (*Agrostis canina*, *Carex echinata*, *Carex nigra*, *Eriophorum angustifolium*, *Menyanthes trifoliata*, *Potentilla palustris*, *Viola palustris*). Torvmoser (*Sphagnum* spp.) danner bunn-sjiktet. Sølvbunke og knappsiv (*Deschampsia cespitosa*, *Juncus conglomeratus*) indikerer tidligere beitepåvirkning.

Beiteskog

I blåbærskog forekommer ofte en del urter og gras som normalt ikke inngår i typen, men som skyldes at skogene er brukt til beiting, for eksempel skogstorkenebb, engsoleie, teiebær og skogfiol (*Gera-*

nium sylvaticum, *Ranunculus acris*, *Rubus saxatilis*, *Viola riviniana*). Men innslaget av disse er ikke større enn at skogen fremdeles er dominert av blåbær. I mange tilfeller har imidlertid beitet vært såpass intenst og langvarig at lyngen er blitt helt erstattet av urter og gras. I en del tilfeller ser en at disse gras- og urterike beiteutformingene er potensiell (fremtidig) blåbærskog, i og med at blåbær igjen holder på å slå opp i grasdekket, som en følge av svakt beite i de seneste årene.

I de fleste beiteskogene på Nærøya er undervegetasjonen lavvokst og tett og preget av de samme artene som en finner i frisk fattigeng, se G4 nedenfor (figur 2). Men ikke all beiteskog er utviklet på blåbærmark. Noen steder har beiteskogen karakter av litt fuktig lavurtskog, der det inngår stortveblad, firblad og kranskonvall (*Listera ovata*, *Paris quadrifolia*, *Polygonatum verticillatum*). Det finnes også beitet bjørkeskog som har høyvokst undervegetasjon av mjøduert, sump-haukeskjegg og enghumleblom (*Filipendula ulmaria*, *Crepis paludosa*, *Geum rivale*), en beiteskog som er rikere enn de en finner ellers på øya, og som med tiden kan utvikles til høy-staudeskog, kanskje til gråor-heggeskog. Gråor (*Alnus incana*) er imidlertid sjelden på Nærøya. Rik beiteskog er vanligst i nordre del av Nærøya, med de største bestandene sør for aksene Finnvika/Skeielva – Biskopstøa/Breistranda.

I skog/kratt på rikere og fuktigere grunn, sannsynligvis skjellsand, kommer i tillegg til mjøduert m.fl. noen basekrevede planter inn i beiteskogen, som blåstarr, legevintergrønn og fjellfrøstjerne (*Carex flacca*, *Pyrola rotundifolia*, *Thalictrum alpinum*). I en slik fuktig og rik beiteutforming, med innslag av plantede bartrær, er også flueblomst (*Ophrys insectifera*) funnet. Skogen i skråningen vest for gården er også sterkt beite- og ugraspreget, og av rikere type. Her inngår bl.a. hvitveis, krattmjølke, kvassdå, kratthumleblom, gaukesyre, firblad, kranskonvall og vendelrot (*Anemone nemorosa*, *Epilobium montanum*, *Galeopsis tetrahit*, *Geum urbanum*, *Oxalis acetosella*, *Paris quadrifolia*, *Polygonatum verticillatum*, *Valeriana sambucifolia*) samt naturalisert platanlønn og krøll-lilje (*Acer pseudoplatanus*, *Lilium martagon*). Ungplanter av platanlønn slår opp i mengder i skogbunnen. De skriver seg fra et eldre tre som står i overgangen mellom beiteskog og dyrkamark.

Flere steder i den sørlige delen av Nærøya finnes store bestander beiteskog med struktur som hage-

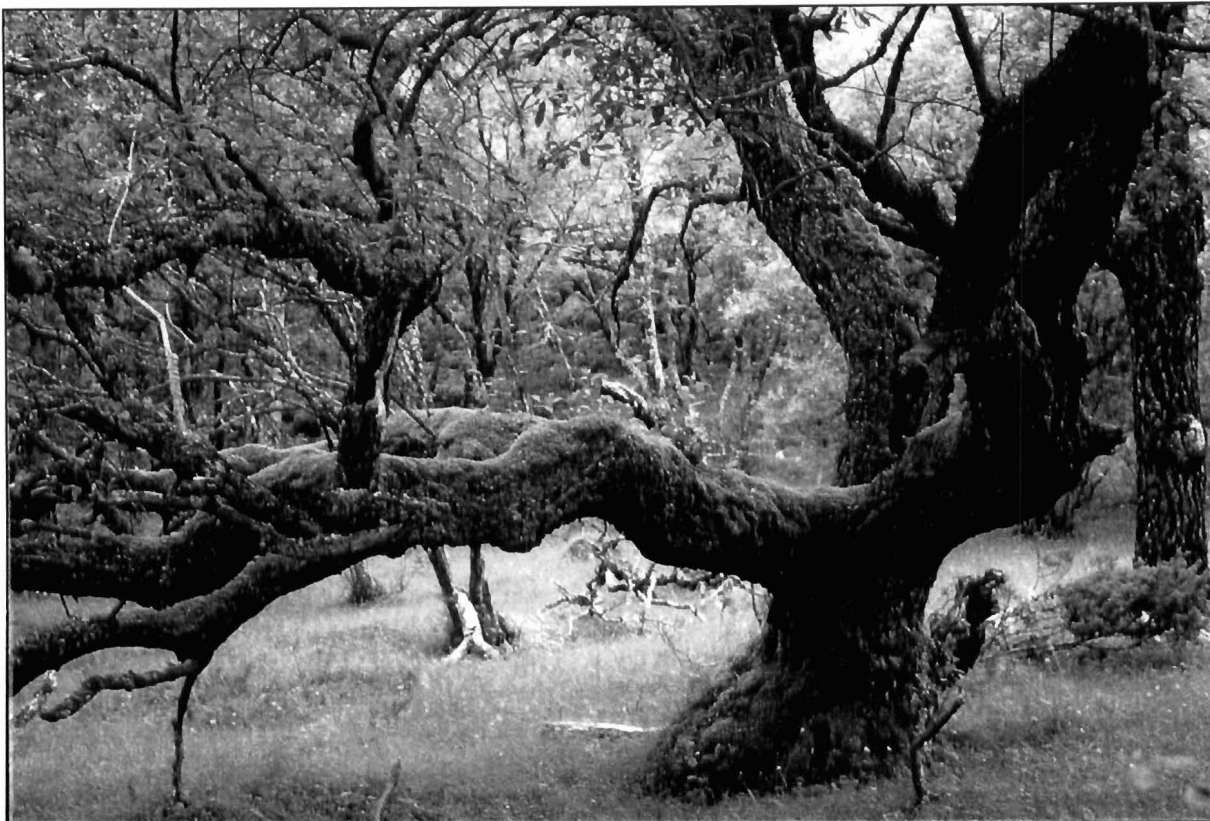

Figur 2. Beiteskog med bjørk og tett gras- og urterikt feltsjikt. Fra sørøstsiden av øya.
Foto: Eli Fremstad.

markskog (jf. DN 1999b), men trærne er her ikke styvet. Bestandene har grasdominert undervegetasjon, spredtstilte trær av store dimensjoner og er uten busksjikt. Osp (*Populus tremula*) er viktigste treslag, men det inngår også bjørk og noen svære seljer (*Salix caprea* ssp. *caprea*), se figur 3. Det største bestandet ligger ved stien i øst, nord for Auster-Melkarvika, et annet i Kalvholet, se kap. 6.3. I tillegg til de sedvanlige beiteskogartene nevnt under G4 frisk fattigeng, har den siste lokaliteten innslag av trollbær og kranskonvall (*Actaea spicata*, *Polygonatum verticillatum*), og tre arter som ikke er vanlige på Nærøya, uansett vegetasjonstype: markjordbær, firkantperikum og vill-løk (*Fragaria vesca*, *Hypericum maculatum*, *Allium oleraceum*). Det er svært uvanlig å finne vill-løk voksende på bakken i skog.

Bestandet nord for Auster-Melkarvika har velutviklet epifyttvegetasjon med bl.a. lungenever og kystfyllav (*Lobaria pulmonaria*, *Pannaria rubiginosa*). Den første er for øvrig vanlig på Nærøya.

Kategorien beiteskog er altså en særdeles heterogen gruppe beitepregete skogtyper. Det er en vurderingssak om en del skogbestander bør klassifiseres som beitepåvirket blåbærskog eller (fattig) beiteskog. Generelt er beiteskog best utviklet i de flateste partiene på Nærøya, som umiddelbart rundt stien som går langs hele sør- og sørøstsiden, fra Sandvika i nord til Frukostenget. Beitepåvirkningen avtar i skråningene mot heiområdene, og i heiområdene er det ikke merkbare påvirkninger av beite.

Figur 3. Beiteskogen nord for Auster-Melkarvika domineres av osp, og innimellom står noen svære seljer med velutviklet epifyttvegetasjon. Foto: Eli Fremstad.

Kantkratt

F5 Rike kantkratt

I flere av buktene sør på Nærøya finnes opptil 1/2-3/4 m høye kratt i overgangen mellom kultur-betingete enger (G7 dunhavre-hestehavreeng) og skog/plantefelt, jf. figur 4. Ett sted finnes også tilsvarende kratt i åpninger i beiteskog, noe bort fra stranden. Krattene domineres av einer (*Juniperus communis*), som vokser sammen med kjøtttype og busttype, osp, villrips og rogn (*Rosa dumalis*, *Rosa villosa* ssp. *mollis* *Populus tremula*, *Ribes spicatum* ssp. *spicatum*, *Sorbus aucuparia*). Inni-mellom buskene vokser en rekke relativt næringskrevende planter, bl.a. trollbær, hundekjeks, krattmjølke, mjødukt, lodneperikum, enghumbleblom, firblad, fjellflokk, kranskonvall, bringebær, stornesle og vendelrot (*Actaea spicata*, *Anthriscus sylvestris*, *Epilobium montanum*, *Filipendula ulmaria*, *Hypericum hirsutum*, *Geum rivale*, *Paris quadrifolia*, *Polemonium caeruleum*, *Polygonatum verticillatum*, *Rubus idaeus*, *Urtica dioica*, *Valeriana sambucifolia*). De fleste individene av flueblomst (*Ophrys insectifera*) som ble funnet i sørenden av Nærøya, vokste nettopp i rike kantkratt, og den ene lokaliteten for ormetunge (*Ophioglossum vulgatum*) er i dunhavreheste-havreeng

som holder på å bli invadert av einer. En lang rekke andre arter kan inngå i krattene, bl.a. vill-løk, hestehavre, dunhavre, ormetelg, kvitmaure, gulmaure, skogstorkenebb, rødknapp, stortveblad, hengeaks, maurarve, teiebær og brunrot (*Allium oleraceum*, *Arrhenatherum elatius*, *Avenula pubescens*, *Dryopteris filix-mas*, *Galium boreale*, *Galium verum*, *Geranium sylvaticum*, *Knautia arvensis*, *Listera ovata*, *Melica nutans*, *Moehringia trinervia*, *Rubus saxatilis*, *Scrophularia nodosa*).

Krattene ser ut til å være et gjengroingsfenomen; de har neppe eksistert på den tiden engene i sør var i drift. Tilsvarende kratt er registrert i Kjeks-vika i Abelvær (Nilsen 1998a). De har en særegen artssammensetning som ikke ser ut til å være beskrevet tidligere. Så langt synes typen å være karakteristisk for gjengroende eng på skjellsand-avsetninger i Ytre Namdal, men den finnes sannsynligvis på tilsvarende steder på Helgelandskysten.

Kulturbetinget eng

Nærøya har flere typer eng som samsvarer med kjente, relativt veldefinerte engtyper. De varierer

mht. nærings- og baseinnhold i jorda, markfuktighet og brukshistorie. Typene G1, G4, G7 og G11 er utviklet på tidligere slått og/eller beitet mark. G14 er rester av tidligere kunsteng (overlatt dyrkamark), mens G12 er resultat av gjengroing i tidligere dyrkamark.

G1 Fuktig fattigeng

I glenner i beiteskog finnes noen steder en næringsfattig og fuktig engtype som preges av starr og andre graslignende planter: gulaks, stjernestarr, slåtestarr, smyle, engfrytle, hårfrytle (*Anthoxanthum odoratum*, *Carex echinata*, *Carex nigra*, *Carex panicea*, *Deschampsia flexuosa*, *Luzula multiflora*, *Luzula pilosa*), og nøysomme, dels fuktighetskrevede urter: skrubber, tepperot, skogstjerne og myrflol (*Cornus suecica*, *Potentilla erecta*, *Trientalis europaea*, *Viola palustris*). Typen er beitebetinget. Den utgjør små arealer og er vanligst langs stien på sørøstsiden av øya.

G4 Frisk fattigeng

Denne engtypen utvikles på relativt næringsfattig og noe sur mark, tilsvarende forholdene i blåbær- og småbregneskog. Den betinges av slått eller beite. Når bruken av et område har vart en stund, går lyngarter ut og en del vanlige gras og urter tar over, for eksempel engkvein, gulaks, sølvbunke, smyle, rødsvingel, slåtestarr, kornstarr, slirestarr, engfrytle, hårfrytle, engrapp, ryllik, harerug, blåklokke, vanlig arve, kvitmaure, skogstorkenebb, gulbelg, følblom, tiriltunge, smalkjempe, tepperot, blåkoll, engsoleie, småengkall, engsyre, grasstjerneblom, tveskjeggveronika, legeveronika, fuglevikke, gjerdevikke, engfiol og skogfiol (*Agrostis capillaris*, *Anthoxanthum odoratum*, *Deschampsia cespitosa*, *Deschampsia flexuosa*, *Festuca rubra*, *Carex nigra*, *Carex panicea*, *Carex vaginata*, *Luzula multiflora*, *Luzula pilosa*, *Poa pratensis*, *Achillea millefolium*, *Bistorta vivipara*, *Campanula rotundifolia*, *Cerastium fontanum*, *Galium boreale*, *Geranium sylvaticum*, *Lathyrus pratensis*, *Leontodon autumnalis*, *Lotus corniculatus*, *Plantago lanceolata*, *Potentilla erecta*, *Prunella vulgaris*, *Ranunculus acris*, *Rhinanthus minor*, *Rumex acetosa*, *Stellaria graminea*, *Veronica chamaedrys*, *Veronica officinalis*, *Vicia cracca*, *Vicia sepium*, *Viola canina*, *Viola riviniana*). Et par steder er marigras (*Hierochloë odorata* ssp. *odorata*) funnet i frisk fattigeng. Litt større urter som mjøddurt, eng-humleblom og vendelrot (*Filipendula ulmaria*, *Geum rivale*, *Valeriana sambucifolia*) kan også inngå, men er vanligvis lavvokste og sterile i denne engtypen. Enkelte steder finnes litt dunhavre (*Avenula pubescens*),

og grensen mot neste type blir flytende.

G7 Dunhavre-hestehavreeng

Dunhavre-hestehavreeng står på skjellsand, som gir godt drenert, baserikt substrat. Den inneholder mange av de vanlige artene som inngår i de fattige engene (G4), men har i tillegg en rekke basekrevende arter. De har tidligere trolig vært beitemark, men kan også ha blitt slått.

Dunhavre-hestehavreeng finnes spredt flere steder på Nærøya, men danner særlig store bestand lengst i sør (se figur 4) der det er lagt opp flater med skjellsand mellom småøyer og i bukter, jf. figur 6. Fysiognomisk preges engtypen av de nesten meterhøye grasene dunhavre og hestehavre (*Avenula pubescens*, *Arrhenatherum elatius*), men kan ellers romme en lang rekke planter, bl.a. ryllik, marinøkkel, blåklokke, karve, vanlig arve, lodnerublom, øyentrøst, mjøddurt (lav og steril), kvitmaure, sumpmaure, gulmaure, enghumleblom, rødknapp, gulbelg, følblom, vill-lin, stortveblad, tiriltunge, gjeldkarve, smalkjempe, blåfjær, gåsemure, blåkoll, engsoleie, engsyre, dvergjamne, løvetann, fjellfrøstjerne, kvitkløver, rødkløver, tveskjeggveronika, fuglevikke, gjerdevikke, engkvein, gulaks, blåstarr, slirestarr, rødsvingel, engfrytle, smårapp (*Achillea millefolium*, *Bistorta vivipara*, *Botrychium lunaria*, *Campanula rotundifolia*, *Carum carvi*, *Cerastium fontanum*, *Draba incana*, *Euphrasia* sp., *Filipendula ulmaria*, *Galium boreale*, *Galium uliginosum*, *Galium verum*, *Geum rivale*, *Knautia arvensis*, *Lathyrus pratensis*, *Leontodon autumnalis*, *Linum catharticum*, *Listera ovata*, *Lotus corniculatus*, *Pimpinella saxifraga*, *Plantago lanceolata*, *Polygala vulgaris*, *Potentilla anserina*, *Prunella vulgaris*, *Ranunculus acris*, *Rumex acetosa*, *Selaginella selaginoides*, *Taraxacum* sp., *Thalictrum alpinum*, *Trifolium pratense*, *Trifolium repens*, *Veronica chamaedrys*, *Vicia cracca*, *Vicia sepium*, *Agrostis capillaris*, *Anthoxanthum odoratum*, *Carex flacca*, *Carex vaginata*, *Festuca rubra*, *Luzula multiflora* ssp. *multiflora*, *Poa pratensis* ssp. *subcaerulea*). I dette godt drenerte plantesamfunnet kan det finnes små senkninger der jorda er litt fuktigere, og står nærmere G11, se nedenfor.

Hevden er opphørt, og de første tegnene til forfall har vist seg. De rike einerkrattene i utkantene av engene er ett tegn, og i det største bestandet av dunhavre-hestehavreeng, på eidet sørvest for Vester-Melkarvika, står en del vegtistel (*Cirsium vulgare*) som tydelig viser at enga bør skjøttes.

G11 Blåstarr-engstarreng

Denne engtypen utvikles på baserikt substrat med noe vekslende jordfuktighet gjennom vekstsesongen. I perioder er bestandene ganske våte på grunn av sig fra litt høyereliggende partier, mens de i deler av sommeren kan være forholdsvis tørre. Typen utgjør aldri større arealer på Nærøya. Her finnes blåstarr-engstarreng på skjellsandavsetninger i bukter og strandnære partier. Typen kjennetegnes av to basekrevende starr, blåstarr og engstarr (*Carex flacca*, *Carex hostiana*) som danner et forholdsvis tett, men lavt feltsjikt sammen med andre graslignende vekster. De vanligste er særbostarr, stjernestarr, kornstarr, beitestarr, sølvbunke og ryllsiv (*Carex dioica*, *Carex echinata*, *Carex panicea*, *Carex serotina*, *Deschampsia cespitosa*, *Juncus articulatus*). Villin (*Linum catharticum*) er karakteristisk for typen. Her finnes også dvergjamne (*Selaginella selaginoides*).

I tillegg til denne veldefinerte blåstarr-engstarrenga finnes utforminger av fuktig, baserik eng med en litt annen artssammensetning. Her inngår for eksempel blåstarr, slåtestarr, kornstarr, loppestarr, småsivaks, bekkeblom, sumpmaure, ryllsiv, hanekam og myrsauløk (*Carex flacca*, *Carex nigra*, *Carex panicea*, *Carex pulicaris*, *Eleocharis quinqueflora*, *Caltha palustris*, *Galium uliginosum*, *Juncus articulatus*, *Lychnis flos-cuculi*, *Triglochin palustris*). Ett sted er nebbstarr (*Carex lepidocarpa*) funnet i denne utformingen. Den står på fuktig, torvliggende jord og har noe mer stagnerende markfuktighet enn selve blåstarr-engstarrenga. Noen ville trolig klassifisere den som rikmyr.

G12 Mjørdurteng (våt/fuktig, middels næringsrik eng med mjørdurt)

Enkelte overlatte engområder er grodd fullstendig igjen av mjørdurt (*Filipendula ulmaria*), tilsynelatende på samme typer mark (med hensyn til jorddybde, fuktighet) som der frisk, næringsrik gammeleng (se G14 nedenfor) er utviklet. Uten kjennskap til tidligere arealbruk er det vanskelig å forklare hvorfor noen overlatte enger fremdeles er gras/urterike, mens andre er rene mjørdurtenger.

G14 Frisk, næringsrik gammeleng

I 1999 var ingen deler av dyrkamarka i drift, og store arealer fremstår i dag som "gammeleng", dvs. grasarealer som dels rommer dyrkede/isådde grasarter, dels naturlig forekommende urter og gras. Engtypen har høyt og tett feltsjikt av engreverumpe, hundegras, engsvingel, rødsvingel og

engrapp (*Alopecurus pratensis*, *Dactylis glomerata*, *Festuca pratensis*, *Festuca rubra*, *Phleum pratense*, *Poa pratensis* ssp. *pratensis*) og en del høyvokste urter: hundekjeks, mjørdurt, høymol, stornesle (*Anthriscus sylvestris*, *Filipendula ulmaria*, *Rumex longifolius*, *Urtica dioica*) og mindre urter innimellom: vanlig arve, krypsoleie, løvetann, rødkløver, kvitkløver, fuglevikke og gjerdevikke (*Cerastium fontanum*, *Ranunculus repens*, *Taraxacum*, *Trifolium pratense*, *Trifolium repens*, *Vicia cracca*, *Vicia sepium*). Ved Finnvika inngår knappsviv og lyssiv (*Juncus conglomeratus*, *Juncus effusus*) i engene, som et tegn på manglende hevd.

Kystlynghei

Røsslyngdominert hei utgjør sammen med bart berg store arealer på Nærøya (jf. figur 5), fra toppene av de sentrale høydedragene ned til strendene. Fra å være den arealmessig dominerende naturtypen på øya, er de nå på vikende front. Heiene blir verken beitet eller holdt i hevd på annet vis, og de gror igjen med bjørk og furu. Fremmede bartrær, særlig buskfuru og bergfuru (*Pinus mugo* ssp. *mugo* og ssp. *uncinata*) er plantet i heiene og sprer seg ut fra plantningene. Heiarealene er dermed blitt ganske oppstykket, og Nærøya har i stor grad mistet det preget av kystlyngheiområde som den må ha hatt noen generasjoner tilbake.

H1 Tørrhei

De tørreste partiene i kystlyngheiene kjennetegnes av høyere innslag av mjølbbær (*Arctostaphylos uva-ursi*) enn heiene for øvrig. Det finnes bare små arealer som kan betegnes som tørrhei på Nærøya og alle ligger helt ned til sjøen der de går over i strandberg.

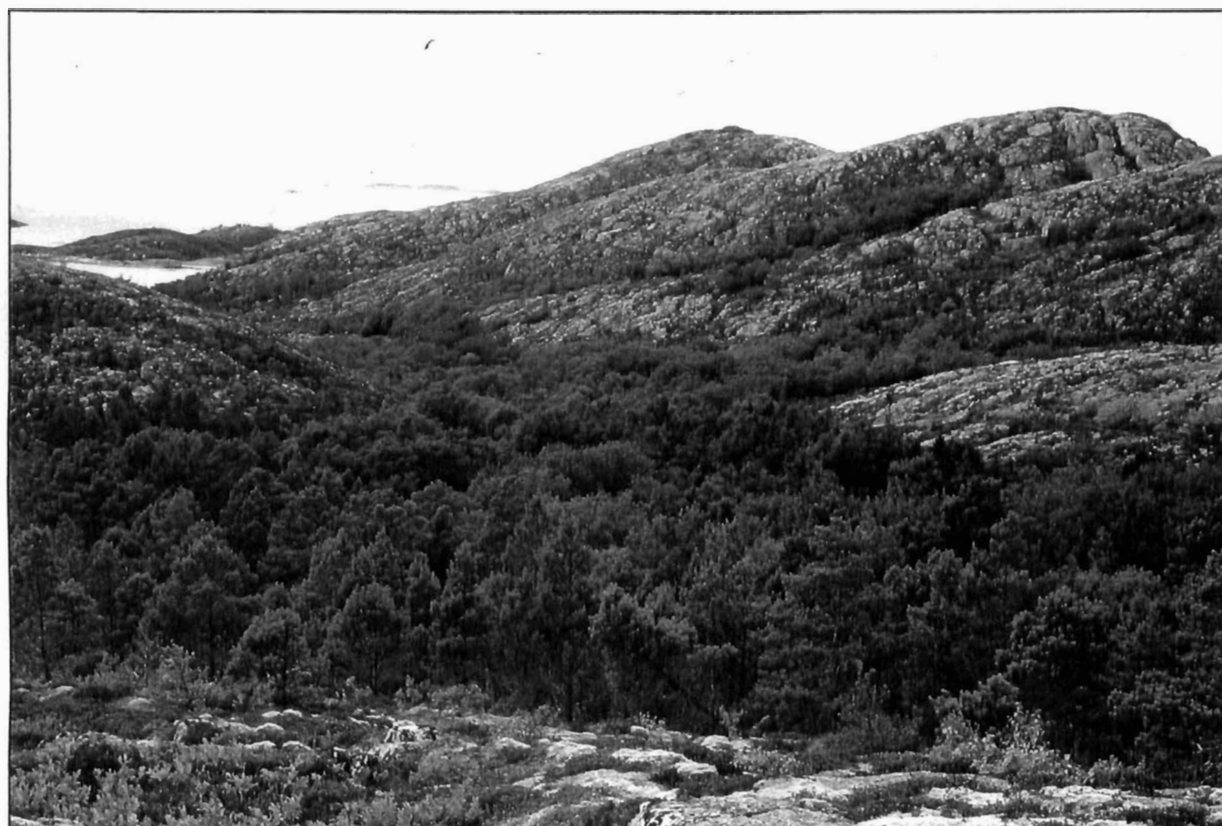
H2 Rikhei

Kystlyngheiene er normalt artsfattige og står på grunn, næringsfattig jord, så også på Nærøya. Men her finnes også lynghei med et innslag av noe mer kravfulle planter. Slik rikhei finnes spredt nede ved stranden, oftest i overgangen mellom fukthei og strandberg, der det er blåst inn litt skjellsand. Den utgjør alltid ganske små arealer.

Foruten røsslyng, krekling og blokkebær (*Calluna vulgaris*, *Empetrum nigrum*, *Vaccinium uliginosum*) inngår kattedot, rundbelg, karve, lodnerubblom, villin, stortveblad, tirlunge, vanlig nattfiol, rosenrot, smalkjempe, strandkjempe, blåfjær, småengkall, blåknapp, fuglevikke, hårstarr,

Figur 4. Lengst sør på Nærøya finnes store bestander med dunhaver-hestehavreeng og rike kantkratt med bl.a. fjellflokk (*Polemonium caeruleum*). Området grenser mot plantede bartrær og løvkratt. Foto: Eli Fremstad.

Figur 5. Lyngheiene er i ferd med å gro igjen av bjørk, rogn og ørevier. De mange sprekkdalene danner korridorer med løvkratt mellom koller med sparsomt dekke av kystlynghei. Foto: Eli Fremstad.

blåstarr, rødsvingel (*Antennaria dioica*, *Anthyllis vulneraria* ssp. *vulneraria*, *Carum carvi*, *Draba incana*, *Linum catharticum*, *Listera ovata*, *Lotus corniculatus*, *Platanthera bifolia*, *Rhodiola rosea*, *Plantago lanceolata*, *Plantago maritima*, *Polygala vulgaris*, *Rhinanthus minor*, *Succisa pratensis*, *Vicia cracca*, *Carex capillaris*, *Carex flacca*, *Festuca rubra*).

H3 Fukthei

Fuktig kystlynghei er en viktig vegetasjonstype på Nærøya. Den preger alle høydedragene (men har ofte meget liten dekning) og går mange steder helt ned til strandbergene. Røsslyng (*Calluna vulgaris*) dominerer heiene; andre viktige planter er rypebær, krekling, klokkeling, ørevier, blokkebær, flekkmariehånd, tettegras, tepperot, slåttestarr, kornstarr, smyle, torvull, blåtopp og småbjønnskjegg (*Arctostaphylos alpinus*, *Empetrum nigrum*, *Erica tetralix*, *Salix aurita*, *Vaccinium uliginosum*, *Dactylorhiza maculata*, *Pinguicula vulgaris*, *Potentilla erecta*, *Carex nigra*, *Carex panicea*, *Deschampsia flexuosa*, *Eriophorum vaginatum*, *Molinia caerulea*, *Trichophorum cespitosum* ssp. *cespitosum*). Lokalt kan det være høyt innslag av rome, multe, dvergbjørk og pors (*Narthecium ossifragum*, *Rubus chamaemorus*, *Betula nana*, *Myrica gale*). Heigråmose (*Racomitrium lanuginosum*) er en viktig mose i heiene, foruten furumose og etasjemose (*Pleurozium schreberi*, *Hylocomium splendens*). På høydedragene danner heiene et tynt og usammenhengende jord- og plantedekke over berget, nedover sidene står de dels på grunnlende, dels på tykkere råhumus eller torv, der overgangen til fattig fastmattemyr er svært glidende. Fukthei og fattig fastmattemyr består dels av de samme plantene, og ofte er det vanskelig å trekke skillet mellom fukthei og myr.

Kulturmarksvegetasjon

I7 Plantefelt

Felter med plantede bartrær finnes over hele øya, med hovedvekt på østsiden. Antallet plantede arter sies å være høyt, men under inventeringen ble det ikke gjort forsøk på å identifisere hvilke bartrær som er blitt plantet. Noen arter er imidlertid særlig vanlige i plantefeltene: gran, kvitgran, sitkagran, buskfuru og bergfuru (*Picea abies*, *Picea glauca*, *Picea sitchensis*, *Pinus mugo* ssp. *mugo*, *Pinus mugo* ssp. *uncinata*). Disse kan opptre i renbestander, men er ofte plantet sammen, særlig i plantefelt helt ut mot stranden. Under inventeringen ble plantningene skilt ut som

plantefelt, uansett hvilke arter de består av. Buskfuru og bergfuru er særlig mye brukt i heiområdene, mens granarter som regel er plantet på dypere jord i smådaler og flatere partier noe innenfor strendene. I tillegg til de stedene der de fremmede bartrærne er plantet i velavgrensede felter, forekommer fremmede bartrær spredt som enkelttrær eller små grupper over hele øya. En del av plantefeltene er åpenbart etablert i kystlynghei eller på blåbærskogmark, for andre er det vanskeligere å se hva som har vært utgangspunktet. Det kan ha vært beiteskog, kulturbetinget eng, fukthei eller lavurtskog av noe slag.

Plantefeltene kan være så tette og mørke og bakken dekket av så mye barnåler og småkvist at undervegetasjonen blir både artsfattig og individfattig. Men i ganske mange av plantefeltene finnes et glissent feltsjikt med uvanlige artskombinasjoner. En av de hyppigste urtene i plantefeltene er kranskonvall (*Polygonatum verticillatum*) som de fleste steder er lavvokst og steril. Sammen med den vokser gjerne kvitveis, gaukesyre og firblad, (*Anemone nemorosa*, *Oxalis acetosella*, *Paris quadrifolia*), av og til også trollbær (*Actaea spicata*). I ett plantefelt vokser breiflangre (*Epipactis helleborine*) spredt inne i skogen, og flueblomst (*Ophrys insectifera*) i kantene mot stranden. Bunnsjiktet er ofte dårlig utviklet pga. sterkt strøfall og dårlig lys inne i plantefeltene, men er stedvis preget av storkransmose (*Rhytidiadelphus triquetrus*).

Disse "rike" plantefeltene kan tyde på at de er etablert på mark som tidligere hadde noen form for rik skog, men det er vanskelig å forestille seg hvilken skogtype det skulle være. Noen av de rike plantningene står på tidligere åpen slåtteeng eller beitemark. De har således bidratt til å redusere arealet av noen av de mest interessante vegetasjonstypene på Nærøya.

Myr

Det meste av myrvegetasjonen på Nærøya er fattigmyr i søkk og senkninger i heiområdene, ofte som smale dråg i sprekkdaler. Bare nord på øya finnes litt større myrer i mer eller mindre flatt terreng. De er dels preget av torvtekt, dels av gjengroing med bjørk.

K1 Skog/krattbevokst fattigmyr

Typen finnes som spredte, små arealer i kanten av myrer over hele øya. De vanligste artene er bjørk,

ørevier og pors (*Betula pubescens*, *Salix aurita*, *Myrica gale*).

K2 Fattig tuemyr og K3 fattig fastmattemyr
Dette er den vanligste myrtypen. Tuene inneholder arter som ikke tolererer så høy vannstand gjennom vekstsesongen; på Nærøya dominerer røsslyng (*Calluna vulgaris*) tuene. Grasvekster som slåtestarr og torvull (*Carex nigra*, *Eriophorum vaginatum*) samt klokkeling (*Erica tetralix*) kan vokse både på tuene og i søkkene (fastmattene). Rome, småbjønnskjegg og bukkeblad (*Narthecium ossifragum*, *Trichophorum cespitosum* ssp. *cespitosum*, *Menyanthes trifoliata*) er vanlige innslag i fastmattepartiene. Torvmoser dominerer bunnsjiktet i fastmattene. Myrene inneholder mange av de samme artene som fukt-heiene, og det kan være vanskelig å skille mellom fukthei og fattigmyr.

K4 Fattig mykmatte/løsbunnmyr

Det finnes et par forekomster av fattig mykmatte/løsbunnmyr sør på Nærøya. Den største ligger i heiområdene rett nord for Vester-Melkarvika, rundt tre små tjønner.

L1 Skog-/krattbevokst intermedier myr

Typen er registrert bare ett sted, i beitet utforming ved munningen av Kalvholet. Domineres av stjernestarr, slåtestarr, ryllsiv og knappsiv (*Carex echinata*, *Carex nigra*, *Juncus articulatus*, *Juncus conglomeratus*), men inneholder også noe mer kravfulle arter som myrsauløk, gulstarr og blåstarr (*Triglochin palustris*, *Carex flava*, *Carex flacca*). Tresjikt av bjørk og med istervier (*Salix pentandra*) i busksjiktet.

L4 Høgstarrmyr

Våte senkninger med flaskestarr (*Carex rostrata*) forekommer noen få steder i heiområdene på øya, fortrinnsvis i torvtak som er under gjengroing.

M2 Middelsrik fastmattemyr

Typen er sjelden på Nærøya, men flekker finnes i sør som like nordøst for Kjerksandbukta. Karakteristiske arter i rikmyrene er bl.a. breiull, grønnstarr, gulstarr, særbustarr, fjellfrøstjerne og dvergjamne (*Eriophorum latifolium*, *Carex demissa*, *Carex flava*, *Carex dioica*, *Thalictrum alpinum*, *Selaginella selaginoides*). I bunnsjiktet dominerer brunmoser som myrstjernemose og brunmakk-mose (*Campylium stellatum*, *Scorpidium cossonii*). Engstarr og nebbstarr (*Carex hostiana*, *Carex lepidocarpa*) inngår også. Utenfor Kalv-

holet finnes et lite rikmyrdrag, mest preget av gulstarr og blåstarr (*Carex flava*, *Carex flacca*) og med myrstjernemose (*Campylium stellatum*) i bunnsjiktet.

Vannkant og vann

Det finnes ingen innsjøer eller småvann på Nærøya, og bare noen få myrtjønner. Det er observert én forekomst av flaskerstarrsump (O3b) i en av gammelengene nord for gården, som en rest av tidligere våtmark. Flaskestarr (*Carex rostrata*) står også spredt rundt noen torvtak.

Av vannvegetasjon er det bare observert en liten forekomst av P2 Flytebladvegetasjon med vanlig tjønnaks (*Potamogeton natans*) i en av myrtjønnene (i myrområdet nord for Vester-Melkarvika), og P1 Langskuddvegetasjon med trådtjønnaks (*Potamogeton filiformis*) i en brakkvannspøl på strandberg i Vester-Melkarvika.

Strandeng og strandsump

Slik vegetasjon er ikke særlig godt utviklet rundt Nærøya. De største forekomstene ligger i buktene i sørøst og sør.

U3 Salin og brakk forstrand/panne

Ytterst på strender forekommer flater med svært grissen vegetasjon av planter som tåler fullsalt miljø og stadig neddykking og blottlegging, i takt med flo og fjære. Salturt (*Salicornia europaea*) danner grise bestander, eventuelt sammen med strandkryp, strandkjempe og saltbendel (*Glaux maritima*, *Plantago maritima*, *Spergularia salina*). På Nærøya finnes denne type forstrand på skjellsand, sand og grus. Den utgjør bare små arealer.

U4 Nedre og midtre salteng

På et litt høyere nivå på stranden enn U3, også i fullsalt miljø, finnes enkelte steder smale soner eller små arealer med fjæresaltgras (*Puccinellia maritima*, U4b). Ved Midter-Melkarvika finnes også innslag av ishavsstarr (*Carex subspathacea*, U4c).

Verken nedre salteng eller midtre salteng er godt utviklet på Nærøya, og de er heller ikke godt atskilt, idet arter fra begge typene kan finnes sammen.

U5 Øvre salteng

Typen finnes spredt rundt i bukter på Nærøya, men dekker små arealer, med unntak av lengst i sør der det finnes noen større flater med saltsiveng. Den kjennes på dominans av saltsiv (*Juncus gerardi*) eller en kombinasjon av saltsiv, rødsvingel og krypkvein (*Festuca rubra*, *Agrostis stolonifera*). Enkelte urter er vanlige innslag, bl.a. tiriltunge, jåblom, gåsemure, knopparve og kvitkløver (*Lotus corniculatus*, *Parnassia palustris*, *Potentilla anserina*, *Sagina nodosa*, *Trifolium repens*).

U7 Brakkvannsenseng

Engvegetasjon i brakt miljø finnes spredt rundt øya, men utgjør små arealer, bortsett fra innenfor Markedssundet sørvest for Finnvika, langs Skeielva. Her finnes et stort bestand som skiller seg ut fra tilgrensende sumpstrand med en svært mørk grønnfarge. Her inngår rustsivaks, pølstarr, buestarr, småsivaks og fjæresivaks (*Blysmus rufus*, *Carex mackenziei*, *Carex maritima*, *Eleocharis quinqueflora*, *Eleocharis uniglumis*), ett sted også fjærestarr (*Carex salina*). Rustsivaks og fjæresivaks er de viktigste artene.

U9 Sumpstrand

Våt eng i brakt miljø er bare utviklet godt ved Markedssundet, sørvest for Finnvika, der den ligger mellom brakkvannsenseng og mjødurteeng. Kartakteristisk for typen er dominans av rustsivaks (*Blysmus rufus*) og at smårørkvein (*Calamagrostis stricta*) er vanlig, dessuten innslag av bl.a. rødsvingel, hanekam, jåblom, myrklegg, saftstjerneblom og myrsauløk (*Festuca rubra*, *Lychnis flos-cuculi*, *Parnassia palustris*, *Pedicularis palustris*, *Rhinanthus minor*, *Stellaria crassifolia*, *Triglochin palustris*).

Ustabil driftvoll og sandstrand

Tangvoller finnes mange steder på Nærøya, men de varierer mye i utforming, både i størrelse og artssammensetning.

V2 Flerårig gras-urtetangvoll

Denne tangvolltypen preges av høyvokste grasarter, spesielt strandrug, hestehavre og kveke (*Leymus arenarius*, *Arrhenatherum elatius*, *Elymus repens*) og enkelte urter, som tangmelde, bruskmelde, vrangdå, klengemaure, gåsemure, krushøymole, saftstjerneblom og vassarve (*Atriplex prostrata* ssp. *prostrata*, *Atriplex glabriuscula*, *Galeopsis bifida*, *Galium aparine*, *Potentilla anserina*,

Rumex crispus, *Stellaria crassifolia*, *Stellaria media*). Brede tangvoller kan bli avsluttet innerst av strandkvann, mjødurte, høymole, åkerdylle, stornesle og vendelrot (*Angelica archangelica* ssp. *litoralis*, *Filipendula ulmaria*, *Rumex longifolius*, *Sonchus arvensis*, *Urtica dioica*, *Valeriana sambucifolia*). Slike tangvoller utvikles på relativt stabilt substrat og finnes enten øverst/innerst på sandstrender med lite eller ingen vegetasjon utenfor tangvollen, eller øverst/innerst i strandenger. Et par arter er bare funnet i tilknytning til tangvoller på sandstrand: froskesiv og en nylig beskrevet underart av tungras (*Juncus bufonius* ssp. *ranarius*, *Polygonum aviculare* ssp. *neglectum*).

Strandberg

Rundt hele Nærøya finnes berg helt ned mot sjøen, og enkelte småøy og nes er så sterkt eksponert at de i sin helhet er strandberg. Som strandberg regnes knauser og berglendte strekninger som enten er direkte påvirket av bølgeslag, blir regelmessig utsatt for sjøsprøyt eller utsatt for et fint regn av sjøvann. Plantene som vokser på slike steder må tåle store vekslinger i fuktighetsforholdene, og de må tåle høyt saltinnhold i jorda.

De mest eksponerte stedene er enten uten vegetasjon av karplanter eller har salttålede urter og gras spredt i søkk og sprekker i berget. Høyere oppe/inne på berget, der saltpåvirkningen avtar, øker mulighetene for at mindre salttolerante planter kan vokse. Vegetasjonen på strandberg består gjerne av en blanding av rene strandarter og arter fra landsiden. De øverste delene av strandbergene har ofte fuktheivegetasjon med einer, krekling, tyttebær og slåttestarr (*Juniperus communis*, *Empetrum nigrum*, *Vaccinium vitis-idaea*, *Carex nigra*) m.fl.

Det skilles her mellom fattige strandberg (X1a) og rike (X1b), men skillet mellom dem er uklart. Som fattige strandberg regnes de som bare har lite kravfulle planter som dels kommer fra landsiden (som fuktheienes røsslyng, krekling osv.), dels fra sjøsiden, som fjærekoll, strandkjempe og taresaltgras (*Armeria maritima*, *Plantago maritima*, *Puccinellia capillaris*). Vanlige er også lodnerubloom, øyentrøst-arter, tiriltunge, rødsvingel, geitsvingel, småengkall, rosenrot, knopparve, bitterbergknapp og fuglevikke (*Draba incana*, *Euphrasia* spp., *Lotus corniculatus*, *Festuca rubra*, *Festuca vivipara*, *Rhinanthus minor*, *Rhodiola rosea*, *Sagina*

nodosa, *Sedum acre*, *Vicia cracca*). På de rike strandbergene kommer i tillegg noe mer basekrevende planter som gulmaure, vill-lin, rødsildre, fjellsmelle, fjellfrøstjerne, hårstarr og blåstarr (*Galium verum*, *Linum catharticum*, *Saxifraga oppositifolia*, *Silene acaulis*, *Thalictrum alpinum*, *Carex capillaris*, *Carex flacca*). På strandbergene lengst i sør er bleiksøte (*Gentianella aurea*) vanlig, og bakkesøte (*Gentiana campestris* ssp. *campestris*) forekommer spredt.

5 Skjøtsel av Nærøya

Nærøya er kupert og dels overgrodd som følge av skogplanting tidlig på 1900-tallet og endret arealbruk. Å ivareta hele Nærøya som et tradisjonelt kulturlandskap, slik øya var før skogplanting og bruksendringer satte preg på den, ville bli en svært omfattende og ressurskrevende oppgave. En slik målsetting er ikke realistisk.

Prioritering av naturtyper

Med grunnlag i den botaniske kartlegginga av øya og med utgangspunkt i Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering av viktige naturtyper for bevaring av biologisk mangfold i Norge (DN 1999b), foreslås det at følgende naturtyper på Nærøya prioriteres for skjøtsel. DN's naturtyper og kategori mht. verdisetting (DN 1999b s. 6-6) er anført for at materialet lett skal kunne innordnes i kommunens arbeid med biologisk mangfold. Rødlistearten som gir flere av naturtypene verdi B₂ er flueblomst (*Ophrys insectifera*), som er anført i rødlisten i kategori DC (DN 1999a).

Rasmark, berg og kantkratt (s. 5-21)

- F5 Rike kantkratt, kategori A₁ (svært viktig naturtype) og B₂ (med rødlisteart i kategori DC)

Kulturlandskap, kalkrike enger (s. 5-49)

- G7 Dunhavre-hestehavreeng, A₁
- G11 Blåstarr-engstarreng, B₁ (viktig naturtype)

Kulturlandskap, hagemark (s. 5-43)

- BS Beiteskog, B₁, mindre deler av dem i kategori B₂

Kystlynghei er også en naturtype som trekkes fram i Direktoratet for naturforvaltning sin vurdering av viktige naturtyper (DN1999b s. 5-47), men kystlynghei har liten dekning over store deler av høydedraget langs øya. Områder med så sparsomt vegetasjonsdekke har det liten hensikt å skjøtte. Der lyngheiene har større dekning, er de dels preget av gjengroing, dels splittet opp av plantefelt eller mindre bartrebestander. Unntaket er begrensede arealer med hei som finnes nærmest strendene eller strandbergene på Nærøya. Blant disse heiarealene finnes små flekker med rikhei på steder der heiene har fått tilført litt skjellsand. Fattigere hei bør skjøttes der den grenser til prioriterte naturtyper, der skjøttet hei bidrar til å bevare preget av et tradisjonelt kulturlandskap. Storstilt skjøtsel av kystlynghei bør prioriteres andre steder på Namdalskysten enn på Nærøya.

Områder ved kirka, gården og husmannsplassene bør skjøttes; dette for å ivareta landskapet rundt viktige kulturminner på øya.

Sjøtsel

Skal verdifulle kulturmarkstyper ivaretas, er skjøtsel nødvendig. Skjøtsel kan defineres som aktive tiltak på økologisk grunnlag som gjennomføres for å opprettholde og/eller utvikle en ønsket kulturbetinget tilstand. Formålet er å ta vare på de landskapsmessige og biologiske verdiene som er avhengige av bruk for å bestå (Framstad & Lid 1998).

Alt skjøtelsarbeid bør ta utgangspunkt i en skjøtelsplan som er utarbeidet på et faglig grunnlag og med kunnskap om kulturpåvirkningen og naturtypene i området. Så langt som mulig bør skjøtelsen være historisk korrekt; tradisjonell bruk bør videreføres. Alle skjøtels tiltak må rapporteres, slik at en til enhver tid vet nøyaktig hva som er gjort, og hvor.

Praktiske skjøtselstiltak kan være mange. Det er ofte fornuftig å skille mellom en restaureringsfase og vedlikeholdsfasen. I restaureringsfasen bringes området tilbake til tidligere kulturfase, f.eks. ved rydding av kratt og skog. Når dette er gjort og skjøtelsen tar til, er det viktig med kontinuitet.

Nedenfor gis en mer generell beskrivelse av de praktiske skjøtselstiltakene som vil være aktuelle for Nærøya.

5.1 Rydding og tynning av skog og kratt

Når bruken av kulturmark opphører, eller intensiteten avtar, endres vegetasjonen, og området gror til etter hvert. På Nærøya er det behov for rydding i strandnære lyngheier og engvegetasjon. I tillegg er det nødvendig med noe plukkhogst i beiteskogen og snauhogst i enkelte plantefelt.

Ved oppstart eller intensivering av skjøtsel blir første fase (restaureringsfasen) å åpne gjengrodd mark. Dette er tidkrevende arbeid, og fra Sølendet naturreservat er det utarbeidet en oversikt over tidsbruk (timer per dekar) på restaureringsarbeid (etter Moen 1985, 1999). Timeforbruket øker dersom en arbeider i ulendt terreng.

- Rydding av tett kratt: 5-10 t/daa
- Rydding av glisne kratt: 4-5 t/daa

I skjøtelsboka (Norderhaug et al. 1999) legges det vekt på at ryddearbeidet bør gjøres manuelt med motorsag, motorryddesag, busksaks og ryddekniv. Noe kratt, særlig vier, kan rives opp. Plantene tappes for mest næring hvis ryddingen utføres om sommeren, men for å oppnå mindre skader på vegetasjonsdekket kan det være fordelaktig å utføre arbeidet på frossen, snøbar mark om høsten eller vinteren. Særlig gjelder dette ved rydding av store arealer og fuktig mark. Busker og trær kappes så lavt som mulig. Ved ryddearbeidet bør stier og traséer i terrenget benyttes. Avfall (kvist, greiner og lignende) må fjernes, og om nødvendig brennes på bestemte bål plasser. Det er viktig at materialet ikke blir liggende på stedet og råtne, både av estetiske hensyn og for skjøtselens skyld. Råtne materiale fører til uønsket næringstilførsel til skjøtelsområdet.

5.2 Brenning

For skjøtsel av kystlynghei er brenning eller lyngsviing et avgjørende tiltak. Det er også en rask og kostnadseffektiv måte å fornye heiene på for forbedring av beitekvaliteten. Brenning må gjennomføres etter visse retningslinjer (jf. Kaland 1999), ellers kan brannen gjøre stor skade.

Det er viktig med god planlegging. Hvilke og hvor store områder som skal brennes må fastlegges. Undersøkelser har vist at smale parseller på maksimum 30-50 m bredde gir best resultat både for beitedyra, vegetasjonen og den ville faunaen. Da vil planter og dyr lettere kunne spre seg i de avsvidde områdene, og man vil få en mosaikk av sommer- og vinterbeiteområder.

En god brann skal fjerne gammel lyng, busker og ufruktbart strø på bakken, men spare frø og underjordiske knopper, utløpere o.l. For ikke å få for dyp brann var det vanlig å brenne på seinvinteren mens marka var fuktig eller frosset. Lyng ble brent ved jevn og stabil vind, og det vanligste var å brenne med vinden.

Før brannen påsettes må brannvesen og naboer varsles, og tilstrekkelig hjelpemannskap må være tilkalt. Brannen startes ved å tenne på flere steder ved siden av hverandre slik at det dannes en brannfot. Ved avslutning av brannen må man sørge for at den virkelig er sløknet, og det er svært viktig at mannskapet holder vakt.

Behovet for brenning av lyng er begrenset på Nærøya. Det er spesielt områder med gammel og grov lyng som bør prioriteres, vesentlig i hei-områder som grenser opp til områder med prioriterte naturtyper.

5.3 Beiting av husdyr

Husdyrene har ulike beitepreferanser og beitevaner (Nedkvitne 1995). Storfe beiter lite selektivt og sjelden på busker og trær, men selve avbeitingen er nokså skånsom mot vegetasjonen. Sau og geit beiter derimot mer selektivt, og i større grad på busker og trær. Avbeitingen skjer helt ved bakken, noe som gjør at planter kan bli trekt opp med rot. I motsetning til storfe, sau og geit biter hesten av graset. Dette gjør at hest kan beite hardt og tørt gras (f. eks. sølvbunke) som de andre ikke klarer å rive av. Hest beiter lite på løv, men kan forårsake store skader på busker og trær ved å gnage på barken. Ved sambeiting eller vekselbeiting kompletterer dyreartene hverandre, noe som kan gi det beste resultatet.

Økologisk skjønn må vises ved beite. Både rase og antall dyr må tilpasses vegetasjonstypen, og beitetrykket bør variere gjennom sesongen slik at det blir færre dyr per arealenhet etter hvert som planteproduksjonen avtar utover seinsommeren. Ved lavt beitetrykk etablerer busker og kratt seg raskere, og i lynghei vil lyngen bli grovvokst og fôrverdien avtar. Ved høyt beitetrykk favoriseres beitetolerante arter som siv og starr på bekostning av viktige fôrplanter (Norderhaug et al. 1999). Moderate tråkkskader kan imidlertid være gunstig for artsantallet da det lages hull i et ellers tett grasdekke. Åpningene gir spire- og etableringsmuligheter for frø, noe som for kortlivete arter kan være en betingelse for å overleve (Norderhaug et al. 1999). Beiting med tunge dyr som storfe på våt mark vil derimot gi store tråkkskader som setter langvarige spor og som lett gir erosjon og tap av biologisk mangfold og produksjonsevne (Nilsen 1995).

På Nærøya har det vært tradisjon med beiting av flere dyreslag. For å utnytte beiteverdien maksimalt, er antakelig det den beste beitestrategien også i dag. Storfe som stort sett beiter urter og gras vil for det meste beite i engområdene og i beiteskogene. Sau derimot (villsau) vil særlig på vinteren beite i lyngheiene. Da villsau som regel mestrer barskt klima og kan beite ute året rundt, kan dette øke næringsverdien av Nærøya. Det er

vanlig å regne 15-20 daa vinterbeite per søye, men dette anslaget er selvsagt avhengig av kvaliteten på beitet (Hansen et al. 1999). En utredning om villsauhold i Nordland (Hansen et al. 1999) viser til at de fleste villsaubesetningene i Nordland har noen form for tilleggsfôring eller nødfôring om vinteren. Oppsetting av leskur eller lignende er også vanlig.

Å fjerne arter som sjelden beites og som derfor blir stående igjen vil gi økt beitekvalitet. Sølvbunke er ofte problematisk. Det er gjort forsøk med å fjerne sølvbunketuener blant annet i Lierne (Nilsen & Moen 2000), men dette er tidkrevende arbeid! Hest beiter sølvbunke, så hestebeite kan være verdt et forsøk. I engene i sør bør veitistel (*Cirsium vulgare*) fjernes manuelt for senere å bli holdt i sjakk ved slått og/eller beite.

5.4 Slått

Skal gamle slåtteområder bevares, bør skjøtselen være mest mulig lik den opprinnelige bruken. Studier har vist at ved beite i tidligere slåttemark vil plantesammensetningen endres, og artsantallet går vanligvis tilbake. For selv om både beite og slått har mange fellestrekk, er vegetasjonspåvirkningen svært forskjellig (Nilsen 1995, Framstad & Lid 1998, Norderhaug et al. 1999):

- Dyra velger ut de plantene de spiser, mens ljaen skjærer av alle planter. Beitedyr unngår tornete planter, planter med høyt kiselinnhold i bladene og planter med frastøtende og giftige lukt- og smaksstoffer.
- Mer næringsstoff blir tatt ut ved slått enn ved beite; ljaen kutter all vegetasjon til en viss høyde, mens dyr beiter selektivt og tilfører næring i form av ekskrementer (urin og gjødsel)
- Beitemark blir påvirket av tråkk. Tråkkskadene er størst i fuktig vegetasjon, og store tunge dyr gir større skade enn mindre og lettere dyr. Ved mye tråkk må plantene enten tåle mekanisk påvirkning eller ha evnen til å regenerere raskt.

Slåtten må ikke skje for tidlig. Da risikerer man at arter som er avhengig av årlig frøsetting ikke har rukket å sette frukt. Etter slåtten skal høyet ligge noen dager på bakken slik at førene kan bli sluppet på bakken.

Når en slår og fjerner graset uten å tilføre gjødsel, blir næringsinnholdet i jorda lavere. Den naturlige

næringstilførselen fra nitrogenbindende bakterier, alger og erterplanter i tillegg til tilsig, regnvann og forvitering vil i stor grad oppveie tapet fra slått, slik at gjødseltilførsel ikke er nødvendig. Hvis det blir gjødslet eller at høyet blir liggende og fungere som gjødsel vil flere arter i slåtteeenga som er avhengig av stadig næringsuttak og utarming få konkurranse fra mer næringskrevende- og konkurranse sterke arter. Dette vil føre til en endring av artsammensetningen og artsantallet vil gå ned. I utmarka var det vanlig å slå annet hvert år. Man sa at marka fikk "kvile" og samle næring.

Tradisjonell ljåslått er tidkrevende. For å kunne gjennomføre skjøtsel av større areal, er det nødvendig med en langt mindre ressurskrevende metode som gir tilnærmet samme resultat. To-hjulstraktoren har vært brukt på Sølendet (Øien 2000). Men det er viktig å ikke overdrive bruken av mekaniske hjelpemiddel. Bruk av kantklipper er ikke ønskelig da snittet ved avslåingen blir flisete. Dette kan føre til uttørking og tidlig død for plantene (Patriksson 1998).

6 Tilrådninger og prioriteringer

Når en fokuserer på de botaniske verdiene, er det først og fremst sør- og sørøstsiden av Nærøya som er interessant. For denne delen er det utarbeidet en vegetasjonsskisse (figur 6). Få botaniske verdier er knyttet til kulturlandskapet rundt kirka og gården eller andre deler av innmarka. Skjøtselstiltak på disse stedene vil ha til formål å skape en bedre ramme rundt kulturminnene. Skjøtselstiltak i sørenden av øya har som formål å bevare og helst videreutviklene de botaniske og kulturhistoriske verdiene som er knyttet til tidligere bruk av utmarka.

Vegetasjonsskissen. Skissen (figur 6) viser fordelingen av hovedtyper av vegetasjon (jf. kap. 4.2) i den delen av Nærøya som vi vurderer som både den botanisk mest verdifulle delen, og som inneholder den mest kompliserte mosaikken av ulike typer kulturpåvirket og kulturbetinget vegetasjon. Flere vegetasjonstyper er bare antydnet på skissen, uten arealavgrensning eller nærmere typifisering. Det gjelder for eksempel typer av strandvegetasjon (U, V, X) og fuktig eng som alltid forekommer i så små arealer at de ikke lar seg utfigurere i målestokken 1 : 5 000. Mange store figurer på skissen inneholder flere signaturer for vegetasjonstyper, se for eksempel dalgangen der Kalvholet ligger, og der det finnes rike kantkratt (F5) og løvkratt (LK) i sør, et område med intermediær myr (L) og beiteskog (BS) av ulik alder og struktur. Slike figurer viser at vi har identifisert ulike vegetasjonstyper, men at vi verken med støtte i markslaggrensene på økonomisk kart eller ved hjelp av flybildene kan trekke nøyaktigere grenser for vegetasjonstypene. Skogvegetasjonen er ofte vanskelig tolkbar pga. stadige vekslinger i alder og struktur, kulturpåvirkning og ulike grad av innplantede bartrær, eller pga. gradvise endringer i økologiske forhold i terrenget. Rene plantefelter (I7) skiller seg ut på flybildene, men der plantede bartrær er forekommer i løvkratt, beiteskog eller blåbærskog (A4), er det ofte en vurderingssak om et område skal betegnes som plantefelt eller noe annet. Løvkratt er skilt ut mange steder der hei eller tidligere beitemark er i ferd med å gro igjen, men mange andre, mindre bestander ligger innenfor figurene for kystlynghei (H3).

I og med at vegetasjonsskissen er fremkommet ved manuell overføring av grenser fra flybilder til økonomisk kart, er figurene på skissen ikke arealriktige. Videre vil en del små bestander

gjærne være noe overdrevet i areal. Trass i disse svakhetene ved vegetasjonsskissen håper vi at den kan danne grunnlag for de skjøtselstiltakene som foreslås i 6.1-6.4.

6.1 Baserike enger

I Fosen og Ytre Namdal finnes baserike (kalkrike) enger så godt som utelukkende på skjellsandavsetninger. Dunhavre-hestehavreeng og blåstarr-engstarreng (G7, G11 på figur 6, jf. kap. 4.2) er sjeldne vegetasjonstyper for regionen og har stor bevaringsverdi. Innslaget av flere regionalt sjelde arter øker bevaringsverdien.

Skjøtsel av engvegetasjon bør baseres på tidligere bruk (slått eller beite). G11 utgjør små arealer og har trolig bare vært beitet. Vi er mer usikre på hvordan G7 dunhavre-hestehavreeng i sin tid ble brukt på Nærøya. Store, sammenhengende arealer, som de en finner sr på øya kan ha vært slåtteenger som ble beitet etter slåtten, noe som ville ha krevd omfattende gjerdehold for å holde dyra borte fr slåtten. Vi har ikke lagt merke til om det er gjerder rundt de aktuelle engene. Enten er slttebruken opphørt for så lenge siden at gjerdene er forfalt og nedgrodd, eller engene har vært bare beitet.

I dag vil beite være den minst arbeidsintensive skjselsmten, forutsatt at en kan ha gående dyr som krever lite tilsyn. På den annen side har vi på Nærøya mulighet for få en differensiert skjøtsel av baserike enger. En periode med ulike bruk av engene vil også kunne gi informasjon om hvilken bruk som best ivaretar det botaniske mangfoldet i dunhavre-hestehavreeng. Vi forslår derfor følgende skjselsopplegg for de baserike engene.

Tiltak/skjøtsel. Alle forekomstene av G7 og G11 beites, med unntak av enga som ligger innenfor (nordøst for) Raudøya (figur 6). Dette er den største dunhavre-hestehavreenga på Nærøya (12-14 daa i vest og 4-5 daa i øst, skilt av et rikt kantkratt) og bør forsøksvis skjøttes som slåttemark. Den er imidlertid så stor at en her kan utføre skjselsforsk:

- Et inngjerdet område utsettes for kontrollert **beite** av et lite antall dyr gjennom en kort periode, fortrinnsvis sent i sesongen (etter normal slåttetid), som etterbeite. Beitetrykket må følges opp, da både for hardt og for lite beitetrykk kan forringe bevaringsverdien av området.

- Et mindre, avgrenset område **brennes** i starten av skjselsperioden, for å se hvordan fjerning av ddgras påvirker gjenvekst og enkelte plantearter.
- Resten, dvs. mesteparten av enga, **slås manuelt**, og høyet fjernes. Enga trenger trolig ikke å bli slått hvert år, men slttefrekvensen bør ikke overstige tre år.
- Kantkrattet som deler enga i to **ryddes**.
- Vegetistel (*Cirsium vulgare*) **fjernes manuelt** tidlig i sesongen, for å unngå videre spredning. Den må trolig ryddes vekk over flere sesonger.

Hvis skjselsforskene skal bidra til å øke kunnskapen om skjøtsel av kulturmark på Namdalskysten, bør Vitenskapsmuseet få anledning til å legge ut fastruter fr skjselen tar til og til å følge opp fastrutene over minimum en femårsperiode.

Skjøtsel av denne enga må ses i sammenheng med skjøtsel av de rike kantkrattene.

6.2 Rike kantkratt

Enkelte kantkratt (se kap. 4.2) sr på Nærøya er spesielle for regionen og svært artsrike. Skjselsmessig er de rike kantkrattene et dilemma. På den ene siden er de resultat av gjengroing og tegn på et visst forfall i kulturmarka. På den annen side er de en av de mest artsrike naturtypene med regionalt sjelde arter samt flueblomst som står på rødlista. Det er derfor nødvendig å behandle disse krattene med forsiktighet slik at de verdiene de representerer ikke går tapt.

I figur 6 er rike kantkratt markert lengst sr i Kalvholet (eller i munningen av dalen som fører inn i Kalvholet). Dette krattet skiller seg ikke fysiognomisk ut på flyfotoet fra omkringliggende løvkratt, og er derfor ikke blitt avgrenset på vegetasjonsskissen. Einerklynger danner mosaikk med dunhavre-hestehavreeng. Krattene er omgitt av løvkratt og beiteskog.

De største forekomstene ligger innenfor Raudøya, der kantkratt danner en markert sone mellom dunhavre-hestehavreeng og flere andre typer (fukthei, løvkratt, plantefelt og strandberg).

Tiltak/skjøtsel. Vi er usikre på hvordan disse krattene best kan skjøttes. I og med usikkerheten foreslår vi at kantkrattene i likhet med dunhavre-hestehavreenga, som den er sterkt knyttet til

Figur 6. Vegetasjonsskisse over den sørligste delen av Nærøya. Utsnitt av ØK CR 159-3 og -4, ekvidistanse 5 m. Vegetasjonstyper: BS - beiteskog, LK - løvkratt, A3 - røsslyng-blokkbærskog, A4 - blåbærskog, F5 - rike kantkratt, G7 - dunhavre-hestehavreeng, G11 - blåstarr-engstarr, H2 - rikhei, H3 - fukthei, I7 - plantefelt, K2 - fattig tuemyr, K3 - fattig fastmattemyr, P - dunhavre-hestehavreeng, U - strandeng, V - tangvoller, X - strandberg. Prikker angir voksesteder for flueblomst.

økologisk og mht. vegetasjonsdynamikk, blir gjenstand for skjøtselsforsøk. Bestandene er store nok til at skjøtselen kan differensieres:

- Den del av kantkrattene som deler dunhavre-hestehavreenga innenfor Raudøya i to (se figur 5), **ryddes**. Dette vil gi et stort, sammenhengende areal av dunhavre-hestehavreeng som går fra bukta innenfor Raudøya til sørvestligste del av Vester-Melkarvika, slik enga trolig var utbredt for noen generasjoner siden. Det ryddede området bør deretter slås, som enga rundt.
- En avgrenset del av krattene (ev. et par, små og spredte områder) **brennes**. I området som velges for brenning, bør det inngå noen individer av flueblomst, slik at man kan få anledning til å undersøke hvordan brenning påvirker arten, jf. Nilsens (1998) undersøkelser i Kjeksvika.
- De resterende krattene bør holdes i sjakk med nennsom **rydding i kantene** og en viss **tynning**, som skal sørge for at krattene holdes i sjakk og ikke invaderer tilgrensende enger og samtidig gir mulighet for å opprettholde det store artsmangfoldet i krattene. Ryddingen bør utføres i samarbeid med Vitenskapsmuseets personale, iallfall i starten av en skjøtselsperiode. Ryddingen bør gjentas med noen års mellomrom.
- Dersom ryddingen fører til merkbart oppslag av "uønskete" arter, for eksempel vegtistel, stornesle, mjødukt m.fl., bør disse fjernes særskilt.

Andre, mindre kantkratt som finnes på den sørligste delen av Nærøya, inngår i beitelandskapet og vil forhåpentlig bli holdt i sjakk av beitetrykket i årene fremover. For disse krattene forslår vi derfor ikke særskilte skjøtselstiltak.

6.3 Beiteskog

Beiteskoger som de en finner i den sørlige delen av Nærøya er en svært sjelden naturtype i Midt-Norge. Både tresjiktet med store, gamle løvtrær, fravær av busksjikt og gras- og urtedominansen i feltsjiktet indikerer høyt beitetrykk over lang tid. Beiteskoger med lang kontinuitet anses som viktig naturtype i kommunenes bevaring av det biologiske mangfoldet (DN 1999b). I enkelte av beiteskogene sør på Nærøya, men ikke i de mest hagemarklignende utformingene, inngår flueblomst med spredte individer. Vest for Midter-Melkarvika finnes også breiflangre (*Epipactis*

helleborine). Beiteskogene er ellers svært heterogene både mht. struktur (trærnes alder og tetthet) og artssammensetning i feltsjiktet. For det meste er de dominert av ganske vanlige (trivielle) urter og gras (se kap. 4.2). Målet med skjøtselen blir å utvikle eller å opprettholde et åpent tresjikt slik at nok lys slippes ned til feltsjiktet, få et robust feltsjikt som tåler beite og tråkk og å ta vare på artsmangfoldet i området.

Tiltak, skjøtsel. De største og best utviklede bestandene av beiteskog ligger sør på Nærøya:

- I den nordlige delen av Kalvholet finnes beiteskog med gammel osp. Dette bestandet er i så godt hold at vi ikke forslår særskilte skjøtselstiltak, men tilstanden bør følges opp i fremtiden for å se om beitetrykket er høyt nok til at bestandet beholdes som beiteskog og til å hindre at busker og ungtrær gror til.
- Beiteskog danner en bred sone fra bukta vest for Frukostenget, innenfor Vester-, Midter- og Auster-Melkarvika nordøstover til Sandvika (som ligger utenfor kartavsnittet i figur 6). De fysiognomisk finest utformede bestandene ligger nord for Auster-Melkarvika (figur 3). Også i dette området er tilstanden god, og vi ser ikke behov for umiddelbare tiltak. Området bør likevel etterses år om annet og ryddes for eventuelle uønskete oppslag av busker og ungtrær. I tillegg bør en prøve å ta vare på yngre trær som kan tjene som rekrutter dersom/når de gamle trærne dør av elde, slik at tresjiktet holdes intakt.
- Rundt de eldste og fineste bestandene finnes yngre og tettere beiteskog som med fordel kan tynnes; det gjelder nedre deler av Kalvholet, i Frukostenget, vest for Midter-Melkarvika og nordøstover langs stien mot Sandvika.
- Alle områdene bør fortsatt beites. Det er vanskelig å si noe om hvor hardt beitetrykket bør være. Dette må vurderes etter hvert.

6.4 Lynghei

Lynghei bør skjøttes der naturtypen danner en mosaikk med baserike enger, rike kantkratt og beiteskog. Det innebærer at det legges vekt på lynghei som ligger utenfor den brede sonen med beiteskog i sør, i alt vesentlig mellom stien og sjøen, inkludert Raudøya og halvøya øst for denne. Dersom noe større arealer kystlynghei ønskes bevart, er områdene mellom Kjerksandskjæret og Gandvika et mulig skjøtelsesobjekt. Sørsiden av Nærøya kan dermed bli et demon-

strasjonsområde for hvordan mesteparten av øya en gang var - når en ser bort fra alle bartreplantningene.

Hovedmålet med skjøtsel av lynghei på Nærøya er å ta vare på visse trekk ved kulturlandskapet og artene som vokser der. Størst bevaringsverdi har rikhei (H2). Rikhei er sjelden på Nærøya; den største forekomsten er på bergryggene på nord-siden av bukta nord for Raudøya. En ganske liten forekomst ligger på vestsiden av Sandvika.

Kratt- og treoppslag i lynghei må fjernes, inklusive plantede og forvillete bartrær. Deretter er lyngbrenning nødvendig der lyngen er gammel og grovvokst. Videre bør heiområdene beites, fortrinnsvis hele året av villsau. Hvis beiting uteblir, blir det nødvendig å brenne oftere.

6.5 Områdene ved kirka og gården

Områdene ved kirkeruinen er et hovedelement i kulturmiljøet på Nærøya. I dag er området rundt kirka av en slik beskaffenhet at det ikke bidrar til å sette kirkeruinen inn i en god ramme, ut fra kulturhistorisk eller naturhistorisk synspunkt. For eksempel er kirka knapt synlig fra sjøen på grunn av store plantefelt, mens den forut for bartreplanting og gjengroing var et landemerke i distriktet. Dyrkamarka ligger brakk, og tidligere åpen beitemark gror igjen. Vi finner ingen spesielle botaniske verdier i området rundt gården, og tiltakene begrunnes bare ut fra det å skape en verdigere ramme rundt et viktig kulturminne.

Tiltak, skjøtsel. Kirka som viktig fortidsminne fortjener bedre utsyn mot leia. Plantningene ved kirka bør fjernes. Stubbene må være så lave som mulig, og hugstavfall må fjernes slik at hugstfeltene ikke tilføres ekstra næring. Hugstfeltene bør følges nøye. Det kan være at de ganske raskt gror igjen med planter som ikke er særlig ønsket i miljøet rundt kirka, som bringebær, mjødukt, stornesle og høymole (*Rubus idaeus*, *Filipendula ulmaria*, *Urtica dioica*, *Rumex longifolius*) m.fl., eventuelt også platanlønn (*Acer pseudoplatanus*). Disse bør holdes i sjakk for heller å få utviklet et gras- og urterikt feltsjikt. Dette kan påskyndes ved at høy fra for eksempel enga på kollen rett nordøst for gården legges ut i hugstfeltene, for derved å tilføre dem frø av kortvokste urter og gras. Også oppe i Manøverdalen finnes et mindre engområde som kan brukes som frøkilde.

Grasmarkene rundt kirka bør slås minst én gang i året, helst flere, for å skape en grasdekt voll som er mer tiltalende for de besøkende enn det plantedekket som er der i dag. Dunhavre og karve (*Avenula pubescens*, *Carum carvi*) inngår i grasmarka rundt kirka, så en har et visst utgangspunkt for å utvikle en mer blomsterrik engtype. Området rundt kirka må ikke gjødsles, og høyet må fjernes umiddelbart etter slåtten.

Innmarka bør dyrkes og ikke bare brukes til beite. Beiteområdene som grenser opp mot innmarka bør ryddes for krattoppslag og beitetrykket økes. Skrot må fjernes fra området.

6.6 Husmannsplassene i Finnvika

Begge husmannsplassene er svært forfalne, men hvis plassene skal restaureres, bør man bestrebe seg på å ta vare på det som finnes av gjenstående hageplanter rundt husene. Gamle hageplanter representerer også et stykke kulturhistorie. Ved den rødmalte plassen registrerte vi både busker: solbær, hagerips, rynkerose, spirea som står nær bjarkøyspiraea og syrin (*Ribes nigrum*, *Ribes rubrum*, *Rosa rugosa*, *Spiraea* cf. *chamaedryfolia*, *Syringa* sp.) og stauder: fagerfredløs, rabarbra, bergknapp og en kruset form av reinfann (*Lysimachia punctata*, *Rheum* sp., *Sedum* sp., *Tanacetum vulgare* 'crispum'). Ved den "grå plassen" vokser humle (*Humulus lupulus*) ved inngangen. Dette er formodentlig hageplanter som var karakteristiske for landsens hager for et par generasjoner siden.

En husmannsplass som lå øst for veien, rett opp fra kaia, er nå helt forsvunnet, men noen gjenstående planter vitner om tidligere bosetning: prakthjelm, solbær og en vier-krysnings (*Aconitum* x *stoerkianum*, *Ribes nigrum*, *Salix* cf. *caprea* x *viminalis*).

Videre er det viktig at innmarka drives. Det finnes noen små partier med artsrike bakker mellom innmark og kantskogen med blant annet dunhavre, gulmaure, kvitmaure, småengkall og stortveblad (*Avenula pubescens*, *Galium verum*, *Galium boreale*, *Rhinanthus minor*, *Listera ovata*), men einer er i ferd med å ta over og vil med tiden utkonkurrere de lave urtene med mindre området ryddes og deretter slås eller beites.

7 Sammendrag

Denne botaniske undersøkelsen av Nærøya er utført etter oppdrag fra Nærøy kommune. Det var i utgangspunktet meningen at vi skulle legge vekt på og kartlegge kulturlandskapet rundt ett av distriktets viktigste fortidsminner: kirkeruinen i øyas nordre del, ved Nærøya gård. Fra botanisk synspunkt og vurdert ut fra kriterier for verdifulle kulturlandskap, er områdene rundt kirkeruinen av liten verdi. Det tradisjonelle kulturlandskapet som må ha eksistert rundt kirka og gården for ca. hundre år siden er nå kraftig forringet av tallrike bartreplantninger (både tette bestander og spredte treklynger og enkelttrær), dyrkamark som er lagt brakk, beitemark som er under gjengroing og bygningsmasse i sterkt forfall. Det må drastiske tiltak til for å gjenskape en god ramme rundt kirka, tiltak som ikke primært er begrunnet i botaniske verdier. Når en første restaureringsfase er utført (vesentlig hugst av bartreplantninger og tynning av løvskog), og en ser hvordan et åpnere landskap tar form, bør det utarbeides en mer detaljert plan for hvordan engområder rundt kirka m.m. best kan utvikles.

Nærøya har mye bart berg, spesielt i det sentrale høydedraget, men den har også en god del kystlynghei. Kystlyngheilandskapet er imidlertid i stor grad gått tapt gjennom omfattende bartreplantninger og gjengroing. Denne naturtypen er bedre representert og kan med større hell skjottes andre steder i Ytre Namdal. Derimot har Nærøya annen kulturbetinget vegetasjon som er uvanlige i regionen: dunhavre-hestehavreeng, rike kantkratt og beiteskog. Den første finnes som spredte, mindre arealer andre steder i Ytre Namdal, men er på Nærøya særdeles velutviklet i større bestander. Rike kantkratt med rødlistearten flueblomst (*Ophrys insectifera*) er nylig beskrevet fra Kjeksvika og er en svært uvanlig vegetasjonstype, også på nasjonalt nivå. Store forekomster av gamle beiteskoger med hagemarkspreg (dog uten spor av styving) er ikke kjent fra før i regionen. Sammen med spredte heiområder, løvskog/-kratt og strandvegetasjon danner beiteskogene ett uvanlig kulturlandskap sør og sørøst på Nærøya. Dette kulturlandskapet har knapt noe sidestykke i regionen og er særdeles bevaringsverdig. Det er dessverre en del fragmentert av bartreplantninger, men noen av disse glir inn i kulturlandskapets helhet.

Rapporten gir tilråding om skjøtsel av de viktigste naturtypene i den sørlige/sørøstlige delen

av Nærøya. De viktigste skjøtelsesmetodene er fjerning av trær og busker (rydding av kratt og tynning av tresjikt), beite av det meste av området, slått av de største dunhavre-hestehavreengene og rydding og brenning av kystlyngheiene som ligger innenfor det aktuelle området og grenser til de prioriterte naturtypene. En del spredte, mindre bartreplantninger, småklynger og enkelttrær, og spesielt slike som står i mark som er noenlunde åpen og ligger ut mot sjøen, bør fjernes.

De rike kantkrattene byr på særskilte skjøtelsesproblemer ved at de representerer et gjengroingsstadium samtidig som de utgjør en betydelig del av øyas floristiske mangfold. Vi forslår derfor at krattene blir gjenstand for forsiktige skjøtelsesforsøk som gjennomføres i samarbeid med Vitenskapsmuseet. Museets botanikere bør i første omgang følge forsøkene over en femårsperiode for å evaluere virkningene og på grunnlag av dem foreslå faglig forsvarlige skjøtselstiltak.

5 Litteratur

- Alsaker, S. 1997. Fra Njord til Kvitekrist: Nærøya, Nærøy kommune. - Nord-Trøndelag fylkeskommune. 23 s.
- Aune, B. 1993. Temperaturnormaler normalperiode 1961-1990. - DNMI-rapport Klima 1993-2: 1-63.
- Dahle, K. & Tingstad, A. 1995. Verneplan for kulturmiljø. - Nord-Trøndelag fylkeskommune. 129 s.
- Danielsen, A. 1971. Skandinavias fjellflora i lys av senkvartær vegetasjonshistorie. - Blyttia 29: 183-209.
- DN, Direktoratet for naturforvaltning 1999a. Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998. - DN-rapport 3: 1-161.
- DN, Direktoratet for naturforvaltning 1999b. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. - DN-håndbok 13.
- Framstad, E. & Lid, B. (red.) 1998. Jordbrukets kulturlandskap, forvaltning av miljøverdier. - Universitetsforlaget, Oslo. 274 s.
- Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. - NINA Temahefte 12: 1-279.
- Fremstad, E. 1998. Nasjonalt rødlistede karplanter i Nord-Trøndelag. - NTNU Vitensk.mus. Rapp. bot. Ser. 1998-3: 1-37.
- Fremstad, E. & Elven, R. 1996. Fremmede planter i Norge. Platanlønn (*Acer pseudoplatanus*). - Blyttia 54: 61-78.
- Fremstad, E. & Elven, R. 1997. Alien plants in Norway and dynamics in the flora: a review. - Norsk geogr. Tidsskr. 51: 199-218.
- Frisvoll, A.A., Elvebakk, A., Flatberg, K.I. & Økland, R.H. 1995. Sjekkliste over norske mosar. Vitskapleg og norsk namneverk. - NINA Temahefte 4: 1-104.
- Fægri, K. 1960. Maps of distribution of Norwegian vascular plants. I. Coast plants. - Bergens Mus.Skr. 26. 134 s., 54 pl.
- Førland, E.J. 1993. Nedbørsnormaler normalperioden 1961-1990. - DNMI-rapport Klima 1993-39: 1-63.
- Hansen, I., Høberg, E.N. & Bjøru, R. 1999. Villsauhold i Nordland – muligheter og begrensninger. - Planteforsk Tjøtta fagsenter, Grønn forskning 20/99: 1-39.
- Kaland, P.E. 1999. Kystlynghei. - S. 113-126 i Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L. & Kvamme, M. (red.) Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker. Landbruksforlaget.
- Klemsdal, T. & Sjulsen, O.E. 1992. Landformer 1 : 1 000 000. - Nasjonalatlas for Norge. Kartblad 2.1.2. Statens kartverk, Hønefoss.
- Leirvik, S. 1989. Nærøy bygdebok. IV Brukerhistorie. Gårder og slekter i Nærøy 1600-1964. - Nærøy kommune.
- Lid, J. & Lid, D.T. 1994. Norsk flora. 6. utgåve ved Reidar Elven. - Det norske samlaget, Oslo. 1014 s.
- Moen, A. 1985. Vegetasjonsendringer i subalpine rikmyrer i Norge. - Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica 61: 7-18.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. - Statens kartverk, Hønefoss. 199 s.
- Moen, A. 1999. Slåtte- og beitemyr. - S. 153-164 i Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L. & Kvamme, M. (red.) Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker. Landbruksforlaget.
- Nedkvitne, J.J., Garmo, T.H. & Staaland, H. 1995. Beitedyr i kulturlandskap. - Landbruksforlaget, Oslo. 183 s.
- Nilsen, L.S. 1995. Endringer i vegetasjonen som følge av storfebeite på Sølendet i Røros kommune. - Univ. Trondheim Vitensk.mus. Rapp. bot. Ser. 1995-3: 46-60.
- Nilsen, L.S. 1996. Registrering av utvalgte kulturlandskap i Nord-Trøndelag. Sluttrapport for «Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap» for Nord-Trøndelag fylke. - Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Miljøvernadv. Rapp. 1996-3: 1-133.
- Nilsen, L.S. 1998a. Skisse til skjøtselsplan for Kjeksvika-området i Nærøy, Nord-Trøndelag. - NTNU Vitensk.mus. Rapp. bot. Ser. 1998-5: 1-22.
- Nilsen, L.S. 1998b. Svartor (*Alnus glutinosa*) ved Abelvær i Nærøy, Nord-Trøndelag – ny nordgrense. - Blyttia 56: 239.
- Nilsen, L.S. & Fremstad, E. 2000. Skjøtselsplan for Skeisnesset, Leka, Nord-Trøndelag. - NTNU Vitensk.mus. Rapp. bot. Ser. 2000-1: 1-31, 1 kart.
- Nilsen, L.S. & Moen, A. 2000. Botanisk kartlegging og plan for skjøtsel av Oppgården med utmark i Lierne. - NTNU Vitensk.mus. Rapp. bot. Ser. 2000-2: 1-44, 1 kart.
- Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L. & Kvamme, M. (red.) 1999. Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle kulturmarker. - Landbruksforlaget. 252 s.
- Patriksson, K.H. 1998. Övergripande mål och skötselråd. - S. 14-22 i Patriksson, K.H. (hovedred.) Skötselhandbok för gårdens natur- och kulturvärden. Jordbruksverket.

- Solli, A., Bugge, T. & Thorsnes, T. 1997. Geologisk kart over Norge, berggrunnskart Namsos, M 1 : 250 000. - Norges geologiske undersøkelse.
- Skogen, A. 1974. Den vest-norske lyngheien - et kulturlandskap i endring. - Forskningsnytt 19-4: 4-6.
- Sørli, S. & Tingstad, A. 1998. Kulturlandskapsgruppas strategi- og handlingsplan 1999-2002. Bærekraftig forvaltning av landbrukets kulturlandskap i Nord-Trøndelag. - Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Landbruksavd., FMLA Rapp. 98-1: 1-17.
- Ungdomslaget Yggdrasil 1914. Nærøy til 1914 – saga og framsyn. - G. Krogshus boktrykkeri, Trondhjem. 135 s.
- Øien, D.-I. 2000. Sølendet naturreservat. Årsrapport og oversyn over aktiviteten i 1999. – NTNU Vitensk.mus. Bot. notat 2000-1: 1-48.

K. NORSKE VIDENSK. SELSK. MUS. RAPP. BOT. SER. 1974-86
 UNIV. TRONDHEIM VITENSK. MUS. RAPP. BOT. SER. 1987-1995
 NTNU VITENSK.MUS. RAPP. BOT. SER. 1996-

- 1974 1 Klokk, T. Myrundersøkelser i Trondheimsregionen i forbindelse med den norske myrreservatplanen. 30 s. kr 50
 2 Bretten, S. Botaniske undersøkelser i forbindelse med generalplanarbeidet i Snillfjord kommune, Sør-Trøndelag. 24 s. utgått
 3 Moen, A. & T. Klokk. Botaniske verneverdier i Tydal kommune, Sør-Trøndelag. 15 s. utgått
 4 Baadsvik, K. Registreringer av verneverdig strandengvegetasjon langs Trondheimsfjorden sommeren 1973. 65 s. kr 100
 5 Moen, B.F. Undersøkelser av botaniske verneverdier i Rennebu kommune, Sør-Trøndelag. 52 s. utgått
 6 Sivertsen, S. Botanisk befarung i Åbjøravassdraget 1972. 20 s. utgått
 7 Baadsvik, K. Verneverdig strandbergvegetasjon langs Trondheimsfjorden - foreløpig rapport. 19 s. kr 50
 8 Flatberg, K. I. & B. Sæther. Botanisk verneverdige områder i Trondheimsregionen. 51 s. utgått
- 1975 1 Flatberg, K. I. Botanisk verneverdige områder i Rissa kommune, Sør-Trøndelag. 45 s. utgått
 2 Bretten, S. Botaniske undersøkelser i forbindelse med generalplanarbeidet i Åfjord kommune, Sør-Trøndelag. 51 s. kr 100
 3 Moen, A. Myrundersøkelser i Rogaland. Rapport i forbindelse med den norske myrreservatplanen. 127 s. kr 100
 4 Hafsten, U. & T. Solem. Naturhistoriske undersøkelser i Forradalsområdet - et suboceanisk, høytliggende myrområde i Nord-Trøndelag. 46 s. kr 50
 5 Moen, A. & B. F. Moen. Vegetasjonskart som hjelpemiddel i arealplanleggingen på Nerskogen, Sør-Trøndelag. 168 s., 1 pl. kr 100
- 1976 1 Aune, E. I. Botaniske undersøkingar i samband med generalplanarbeidet i Hemne kommune, Sør-Trøndelag. 76 s. kr 100
 2 Moen, A. Botaniske undersøkelser på Kvikne i Hedmark, med vegetasjonskart over Innerdalen. 100 s., 1 pl. utgått
 3 Flatberg, K. I. Klassifisering av flora og vegetasjon i ferskvann og sump. 39 s. kr 50
 4 Kjølvik, L. Botaniske undersøkelser i Snåsa kommune, Nord-Trøndelag. 55 s. kr 100
 5 Hagen, M. Botaniske undersøkelser i Grøvuområdet i Sunndal kommune, Møre og Romsdal. 57 s. kr 100
 6 Sivertsen, S. & Å. Erlandsen. Foreløpig liste over Basidiomycetes i Rana, Nordland. 15 s. kr 50
 7 Hagen, M. & J. Holten. Undersøkelser av flora og vegetasjon i et subalpint område, Rauma kommune, Møre og Romsdal. 82 s. kr 100
 8 Flatberg, K. I. Myrundersøkelser i Sogn og Fjordane og Hordaland i forbindelse med den norske myrreservatplanen. 112 s. kr 100
 9 Moen, A., L. Kjølvik, S. Bretten, S. Sivertsen & B. Sæther. Vegetasjon og flora i Øvre Forradalsområdet i Nord-Trøndelag, med vegetasjonskart. 135 s., 2 pl. kr 100
- 1977 1 Aune, E. I. & O. Kjærem. Botaniske undersøkingar ved Vefnsavassdraget, med vegetasjonskart. 138 s. 4 pl. kr 100
 2 Sivertsen, I. Botaniske undersøkelser i Tydal kommune, Sør-Trøndelag. 49 s. kr 50
 3 Aune, E. I. & O. Kjærem. Vegetasjon i planlagte magasin i Bjøllådalen og Stormdalen, med vegetasjonskart i 1:10 000, Saltfjellet/Svartisen-prosjektet. Botanisk delrapport nr. 1. 65 s., 2 pl. kr 100
 4 Baadsvik, K. & J. Suul (red.). Biologiske registreringer og verneinteresser i Litlvatnet, Agdenes kommune i Sør-Trøndelag. 55 s. kr 100
 5 Aune, E. I. & O. Kjærem. Vegetasjonen i Saltfjellområdet, med vegetasjonskart Bjøllådal 2028 II i 1:50 000. Saltfjellet/Svartisen-prosjektet. Botanisk delrapport nr. 2. 75 s., 1 pl. kr 100
 6 Moen, J. & A. Moen. Flora og vegetasjon i Tromsdalen i Verdalen og Levanger, Nord-Trøndelag, med vegetasjonskart. 94 s., 1 pl. kr 100
 7 Frisvoll, A. A. Undersøkelser av mosefloraen i Tromsdalen i Verdalen og Levanger, Nord-Trøndelag, med hovedvekt på kalkmosefloraen. 37 s. kr 50
 8 Aune, E. I., O. Kjærem & J. I. Koksvik. Botaniske og ferskvassbiologiske undersøkingar ved og i midtre Rismålsvatnet, Rødøy kommune, Nordland. 17 s. kr 50

- 1978 1 Elven, R. Vegetasjonen ved Flatisen og Østerdalsisen, Rana, Nordland, med vegetasjonskart over Vesterdalen i 1:15 000. Saltfjellet/Svartisen-prosjektet. Botanisk delrapport nr. 3. 83 s., 1 pl. kr 100
- 2 Elven, R. Botaniske undersøkelser i Rien-Hyllingen-området, Røros, Sør-Trøndelag. 53 s. kr 100
- 3 Aune, E. I. & O. Kjærem. Vegetasjonsundersøkingar i samband med planene for Saltdal-, Beiar-, Stor-Glomfjord- og Melfjordutbygginga. Saltfjellet/Svartisen-prosjektet. Botanisk delrapport nr. 4. 49 s. kr 50
- 4 Holten, J. I. Verneverdige edellauvskoger i Trøndelag. 199 s. kr 100
- 5 Aune, E. I. & O. Kjærem. Floraen i Saltfjellet/Svartisen-området. Saltfjellet/Svartisen-prosjektet. Botanisk delrapport nr. 5. 86 s. kr 100
- 6 Aune, E. I. & O. Kjærem. Botaniske registreringar og vurderingar. Saltfjellet/Svartisen-prosjektet. Botanisk sluttrapport. 78 s., 4 pl. kr 100
- 7 Frisvoll, A. A. Mosefloraen i området Borrsåsen-Barøya-Nedre Tynes ved Levanger. 82 s. kr 100
- 8 Aune, E. I. Vegetasjonen i Vassfaret, Buskerud/Oppland med vegetasjonskart 1:10 000. 67 s., 6 pl. kr 100
- 1979 1 Moen, B. F. Flora og vegetasjon i området Borrsåsen-Barøya-Kattangen. 71 s., 1 pl. kr 100
- 2 Gjærevoll, O. Oversikt over flora og vegetasjon i Oppdal kommune, Sør-Trøndelag. 44 s. kr 50
- 3 Torbergesen, E. M. Myrundersøkelser i Oppland i forbindelse med den norske myrreservatplanen. 68 s. kr 100
- 4 Moen, A. & M. Selnes. Botaniske undersøkelser på Nord-Fosen, med vegetasjonkart. 96 s., 1 pl. kr 100
- 5 Kofoed, J. -E. Myrundersøkingar i Hordaland i samband med den norske myrreservatplanen. Supplerande undersøkingar. 51 s. kr 100
- 6 Elven, R. Botaniske verneverdier i Røros, Sør-Trøndelag. 158 s., 1 pl. kr 100
- 7 Holten, J. I. Botaniske undersøkelser i øvre Sunndalen, Grødalen, Lindalen og nærliggende fjellstrøk. Botaniske undersøkelser i 10-årsverna vassdrag. Delrapport 1. 32 s. kr 50
- 1980 1 Aune, E. I., S. Aa. Hatlelid & O. Kjærem. Botaniske undersøkingar i Kobbelv- og Hellemo-området, Nordland med vegetasjonskart i 1:10 000. 122 s., 1 pl. kr 100
- 2 Gjærevoll, O. Oversikt over flora og vegetasjon i Trollheimen. 42 s. kr 50
- 3 Torbergesen, E. M. Myrundersøkelser i Buskerud i forbindelse med den norske myrreservatplanen. 104 s. kr 100
- 4 Aune, E. I., S. Aa. Hatlelid & O. Kjærem. Botaniske undersøkingar i Eiterådalen, Vefsn og Krutvatnet, Hattfjelldal. 58 s., 1 pl. kr 100
- 5 Baadsvik, K., T. Klokk & O. I. Rønning (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll, 16. - 18.3 1980. 279 s. kr 100
- 6 Aune, E. I. & J. I. Holten. Flora og vegetasjon i vestre Grødalen, Sunndal kommune, Møre og Romsdal. 40 s., 1 pl. kr 100
- 7 Sæther, B., T. Klokk & H. Taagvold. Flora og vegetasjon i Gaulas nedbørfelt, Sør-Trøndelag og Hedmark. Botaniske undersøkelser i 10-årsverna vassdrag. Delrapport 2. 154 s., 3 pl. kr 100
- 1981 1 Moen, A. Oppdragsforskning og vegetasjonskartlegging ved Botanisk avdeling, DKNVS, Museet. 49 s. kr 50
- 2 Sæther, B. Flora og vegetasjon i Nesåas nedbørfelt, Nord-Trøndelag. Botaniske undersøkelser i 10-årsverna vassdrag. Delrapport 3. 39 s. kr 50
- 3 Moen, A. & L. Kjølvik. Botaniske undersøkelser i Garbergselva/Rotla-området i Selbu, Sør-Trøndelag, med vegetasjonskart. 106 s., 2 pl. kr 100
- 4 Kofoed, J. -E. Forsøk med kalibrering av ledningsevne målere. 14 s. kr 50
- 5 Baadsvik, K., T. Klokk & O. I. Rønning (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 15.-17.3.1981. 261 s. kr 100
- 6 Sæther, B., S. Bretten, M. Hagen, H. Taagvold & L. E. Vold. Flora og vegetasjon i Drivas nedbørfelt, Møre og Romsdal, Oppland og Sør-Trøndelag. Botaniske undersøkelser i 10-årsverna vassdrag. Delrapport 4. 127 s. kr 100
- 7 Moen, A. & A. Pedersen. Myrundersøkelser i Agder-fylkene og Rogaland i forbindelse med den norske myrreservatplanen. 252 s. kr 100
- 8 Iversen, S. T. Botaniske undersøkelser i forbindelse med generalplanarbeidet i Frøya kommune, Sør-Trøndelag. 63 s. kr 100
- 9 Sæther, B., J. -E. Kofoed & T. Øiaas. Flora og vegetasjon i Ognas og Skjækkras nedbørfelt, Nord-Trøndelag. Botaniske undersøkelser i 10-årsverna vassdrag. Delrapport 5. 67 s. kr 100

- 10 Wold, L. E. Flora og vegetasjon i Toås nedbørfelt, Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag. Botaniske undersøkelser i 10-årsverna vassdrag. Delrapport 6. 58 s. kr 100
- 11 Baadsvik, K. Flora og vegetasjon i Leksvik kommune, Nord-Trøndelag. 89 s. kr 100
- 1982 1 Selnes, M. og B. Sæther. Flora og vegetasjon i Sørlivassdraget, Nord-Trøndelag. Botaniske undersøkelser i 10-årsverna vassdrag. Delrapport 7. 95 s. kr 100
- 2 Nettelbladt, M. Flora og vegetasjon i Lomsdalsvassdraget, Helgeland i Nordland. Botaniske undersøkelser i 10-årsverna vassdrag. Delrapport 8. 60 s. kr 100
- 3 Sæther, B. Flora og vegetasjon i Istras nedbørfelt, Møre og Romsdal. Botaniske undersøkelser i 10-årsverna vassdrag. Delrapport 9. 19 s. kr 50
- 4 Sæther, B. Flora og vegetasjon i Snåsavatnet, Nord-Trøndelag. Botaniske undersøkelser i 10-årsverna vassdrag. Delrapport 10. 31 s. kr 50
- 5 Sæther, B. & A. Jakobsen. Flora og vegetasjon i Stjørdalselvas og Verdalselvas nedbørfelt, Nord-Trøndelag. Botaniske undersøkelser i 10-årsverna vassdrag. Delrapport 11. 59 s. kr 100
- 6 Kristiansen, J. N. Registrering av edellauvkoger i Nordland. 130 s. kr 100
- 7 Holten, J. I. Flora og vegetasjon i Lurudalen, Snåsa kommune, Nord-Trøndelag. 76 s., 2 pl. kr 100
- 8 Baadsvik, K. & O. I. Rønning (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 14.-16.3.1982. 259 s. kr 100
- 1983 1 Moen, A. og medarbeidere. Myrundersøkelser i Nord-Trøndelag i forbindelse med den norske myrreservatplanen. 160 s. utgått
- 2 Holten, J. I. Flora- og vegetasjonsundersøkelser i nedbørfeltene for Sanddøla og Luru i Nord-Trøndelag. 148 s. kr 100
- 3 Kjærem, O. Fire edellauvskogslokaliteter i Nordland. 15 s. kr 50
- 4 Moen, A. Myrundersøkelser i Sør-Trøndelag og Hedmark i forbindelse med den norske myrreservatplanen. 138 s. utgått
- 5 Moen, A. & T. Ø. Olsen. Myrundersøkelser i Sogn og Fjordane i forbindelse med den norske myrreservatplanen. 37 s. kr 50
- 6 Andersen, K. M. Flora og vegetasjon ved Ormsetvatnet i Verran, Nord-Trøndelag. 37 s., 1 pl. kr 100
- 7 Baadsvik, K. & O. I. Rønning (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 7.-8.3.1983. 131 s. kr 100
- 1984 1 Krovoll, A. Undersøkelser av rik løvskog i Nordland, nordlige del. 40 s. kr 50
- 2 Granmo, A. Rike løvskoger på Ofotfjordens nordside. 46 s. kr 50
- 3 Andersen, K. M. Flora og vegetasjon i indre Visten, Vevelstad, Nordland. 53 s., 1 pl. kr 100
- 4 Holten, J. I. Flora- og vegetasjonsundersøkelser i Raumavassdraget, med vegetasjonskart i M 1:50 000 og 1:150 000. 141 s., 2 pl. kr 100
- 5 Moen, A. Myrundersøkelser i Møre og Romsdal i forbindelse med den norske myrreservatplanen. 86 s. kr 100
- 6 Andersen, K. M. Vegetasjon og flora i øvre Stjørdalsvassdraget, Meråker, Nord-Trøndelag. 83 s., 2 pl. kr 100
- 7 Baadsvik, K. & O. I. Rønning (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 18.-20.3.1984. 107 s. kr 100
- 1985 1 Singsaas, S. & A. Moen. Regionale studier og vern av myr i Sogn og Fjordane. 74 s. kr 100
- 2 Bretten, S. & A. Moen (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 1985. 139 s. kr 100
- 1986 1 Singsaas, S. Flora og vegetasjon i Ormsetområdet i Verran, Nord-Trøndelag. Supplerende undersøkelser. 25 s. kr 50
- 2 Bretten, S. & O. I. Rønning (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 1986. 132 s. kr 100
- 1987 1 Bretten, S. & O. I. Rønning (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 1987. 63 s. kr 100
- 1988 1 Bretten, S. & O. I. Rønning (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 1988. 133 s. kr 100
- 1989 1 Wilmann, B. & A. Baudouin. EDB-basert framstilling av botaniske utbredelseskart. 21 s. + 10 kart. kr 50
- 2 Bretten, S. & O. I. Rønning (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 1989. 136 s. kr 100
- 1990 1 Singsaas, S. Botaniske undersøkelser i vassdrag i Trøndelag for Verneplan IV. 101 s. kr 100

- 1991 1 Singsaas, S. Konesjonspålagte botaniske undersøkelser i reguleringssonen ved Storglomfjordutbygginga, Meløy, Nordland. 35 s. kr 50
 2 Bretten, S. & A. Krovoll (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvold 1990 og 1991. 168 s. kr 100
- 1992 1 Bretten, S. & A. Krovoll (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvold 1992. 100 s. kr 100
- 1993 1 Arnesen, T., A. Moen & D.-I. Øien. Sølendet naturreservat. Oversyn over aktiviteteten i 1992 og sammendrag for DN-prosjektet "Sølendet". 62 s. kr 100
 2 Krovoll, A. & A. Moen (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 1993. 76 s. kr 100
- 1994 1 Moen, A. & R. Binns (eds.). Regional variation and conservation of mire ecosystems. Summary of papers. 61 s. kr 100
 2 Moen, A. & S. Singsaas. Excursion guide for the 6th IMCG field symposium in Norway 1994. 159 s. kr 100
 3 Flatberg, K. I. Norwegian Sphagna. A field colour guide. 42 s. 54 pl. utgått
 4 Aune, E. I. & A. Moen. (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 1994. 50 s. kr 50
 5 Arnesen, T. Vegetasjonsendringer i tilknytning til tråkk og tilrettelegging av natursti i Sølendet naturreservat. 49 s. kr 50
- 1995 1 Singsaas, S. Botaniske undersøkelser for konesjonssøknad i forbindelse med planer om overføring av Nesåa, Nord-Trøndelag. 56 s. kr 100
 2 Holien, H. & T. Prestø. Kartlegging av nøkkelbiotoper for trua og sårbare lav og moser i kystgranskog langs Arnevik-vassdraget, Åfjord kommune, Sør-Trøndelag. 32 s. kr 50
 3 Aune, E. I. & A. Krovoll (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 1995. 81 s. kr 100
 4 Singsaas, S. Botaniske undersøkelser med skisse til skjøtselsplan for Garbergmyra naturreservat, Meldal, Sør-Trøndelag. 31 s. kr 50
 5 Prestø, T. & H. Holien. Floraundersøkelser i Øggdalen, Holtålen kommune, Sør-Trøndelag - grenser for framtidig landskapsvernområde og konsekvenser for skogsdrift. 24 s. kr 50
 6 Mathiassen, G. & A. Granmo. The 11th Nordic mycological Congress in Skibotn, North Norway 1992. 77 s. kr 100
 7 Holien, H. & T. Prestø. Inventering av lav- og mosefloraen ved Henfallet, Tydal kommune, Sør-Trøndelag. 26 s. kr 50
 8 Holien, H. & S. Sivertsen. Botaniske registreringer i Storbekken, Lierne kommune, Nord-Trøndelag. 24 s. utgått
- 1996 1 Sagmo Solli, I.M., Flatberg, K.I., Söderström, L., Bakken, S. & Pedersen, B. Blanksigd og luftforurensninger - fertilitetsstudier. 14 s. kr 50
 2 Prestø, T. & Holien, H. Botaniske undersøkelser i Lybekkdalen, Røyrvik kommune, Nord-Trøndelag. 44 s. kr 50
 3 Elven, R., Fremstad, E., Hegre, H., Nilsen, L. & Solstad, H. Botaniske verdier i Dovrefjell-området. 151 s. kr 100
 4 Söderström, L. & Prestø, T. State of Nordic bryology today and tomorrow. Abstracts and shorter communications from a meeting in Trondheim December 1995. 51 s. kr 100
- 1997 1 Fremstad, E. (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 1996. 175 s. kr 100
 2 Øien, D-I, Nilsen, L.S., & Moen, A. Skisse til skjøtselsplan for deler av Øvre Forra naturreservat i Nord-Trøndelag. 26 s. kr 50
 3 Nilsen, L.S., Moen, A. & Solberg, B. Botaniske undersøkelser av slåttemyrer i den foreslåtte nasjonalparken i Snåsa og Verdal. 38 s. kr 50
- 1998 1 Smelror, M. (red.). Abstracts from the Sixth International Conference on Modern and Fossil Dinoflagellates Dino 6, Trondheim, June 1998. 154 s. kr 100
 2 Sarjeant, W.A.S. From excystment to bloom? Personal recollections of thirty-five years of dinoflagellate and acritarch meetings. 21 s., 14 pl. utgått
 3 Fremstad, E. Nasjonalt rødlistede karplanter i Nord-Trøndelag. 37 s. kr 50
 4 Fremstad, E. (red.). Fagmøte i vegetasjonsøkologi på Kongsvoll 1998. 73 s. kr 100
 5 Nilsen, L.S. Skisse til skjøtselsplan for Kjeksvika-området i Nærøy, Nord-Trøndelag. 22 s. kr 50
- 1999 1 Prestø, T. Botanisk mangfold i Rotldalen, Selbu, Sør-Trøndelag. 65 s. kr 100

1999	2	Tretvik, A.M. & Krogstad, K. Historisk studie av utmarkas betydning økonomisk og sosialt innen Tågdalen naturreservat for Dalsegg-grenda i Øvre Surnadal. 38 s.	kr 100
2000	1	Nilsen, L.S. & Fremstad, E. Skjøtselsplan for Skeisnesset, Leka, Nord-Trøndelag. 31 s.	kr 100
	2	Nilsen, L.S. & Moen, A. Botanisk kartlegging og plan for skjøtsel av Oppgården med utmark i Lierne. 44 s.	kr 100
	3	Fremstad, E. Botanisk mangfold i Verdal, dokumentert hovedsakelig med litteratur og herbariemateriale. 81 s.	kr 100
	4	Holien, H., Prestø, T. & Sivertsen, S. Lav, moser og sopp i barskogreservatene Hilmo og Råndalen, Tydal og Selbu, Sør-Trøndelag. 32 s.	kr 50
	5	Fremstad, E. & Nilsen, L.S. Botaniske undersøkelser og forslag til skjøtsel av kulturmark på Nærøya. 34 s.	kr 100
	6	Fremstad, E. Skjøtselsplan for innmarka til Kongsvold Fjeldstue. 34 s.	kr 100
	7	Moen, A. Botanisk kartlegging og plan for skjøtsel av Tågdalen naturreservat i Surnadal. 45 s.	kr 100
	8	Prestø, T. Sammenhenger mellom forstlige variabler og botanisk diversitet i Trondheim bymark. 56 s.	kr 100

ISBN 82-7126-600-4
ISSN 0802-2992

ISBN 82-7126-597-0

ISBN 82-7126-516-1

ISSN 0802-2992